

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πτυχιακή εργασία
«Αθλητικός τουρισμός στην Κρήτη»

**Όνοματεπώνυμο φοιτητών : Βαλυράκης Σταύρος –
Δαμανάκης Παπαδάκης Ηλίας**

Επιβλέπων καθηγητής : Ατσαλάκης Μιχάλης

Ακαδημαϊκό έτος : 2010-2011

Περιεχόμενα

- Πρόλογοςσελ.3

Κεφάλαιο I.

Μέρος Α΄

- Εισαγωγή: Γένεση αθλητικού τουρισμού – Στοιχεία σύγκλισης και απόκλισης τουρισμού και αθλητισμού.....σελ.5

Μέρος Β΄

1. Αθλητικός Τουρισμός.....σελ.9
2. Αθλητικός Τουρισμός και Ολυμπιακοί Αγώνες.....σελ.21
3. Club Hotels – Η ψυχαγωγία και η άθληση των τουριστών στις ξενοδοχειακές μονάδες.....σελ.30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II.

1. Αθλητικός Τουρισμός στην Κρήτη

- Νομός Χανίων.....σελ.37
- Νομός Ρεθύμνης.....σελ.55
- Νομός Ηρακλείου.....σελ.59
- Νομός Λασιθίου.....σελ.65

2. Αθλητικές διοργανώσεις στην Κρήτη

- Βενιζέλεια.....σελ.67
- Βαρδινογιάννεια.....σελ.68

3. Αθλητικοί σύλλογοι στην Κρήτη.....σελ.70

- **Επίλογος**σελ.79

- **Βιβλιογραφία**.....σελ.80

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται συνοπτικά την τάση, το φαινόμενο του Αθλητικού Τουρισμού που σημειώνει αλματώδη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Κύριο πεδίο μελέτης αποτελεί ο Αθλητικός Τουρισμός στο νησί της Κρήτης.

Για την πλήρη διερεύνηση του θέματος κρίθηκε απαραίτητη η εξέταση των στοιχείων σύγκλισης και απόκλισης τουρισμού και αθλητισμού ώστε να γίνει κατανοητή η συνάφεια των δύο αυτών κλάδων όσον αφορά στην εξέλιξη τους. Στη συνέχεια περιλαμβάνεται η διευκρίνιση του όρου Αθλητικός Τουρισμός καθώς και οι στόχοι που τέθηκαν στην απαρχή του συγκεκριμένου κλάδου. Τονίζεται επιπροσθέτως η σημασία των Ολυμπιακών Αγώνων στο συγκεκριμένο ζήτημα και η ώθηση που έδωσε στο να επεκταθεί η αθλητική δραστηριότητα στην τουριστική κίνηση. Ξεχωριστά αναφέρονται ακόμη τα club hotels, αναλύοντας τα είδη και τον τρόπο ψυχαγωγίας και άθλησης των τουριστών στις ξενοδοχειακές μονάδες.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας το ενδιαφέρον εστιάζεται στο νησί της Κρήτης. Αρχικά αναφέρονται οι δραστηριότητες που ήδη αναπτύσσονται στο νησί και προσελκύουν τους επαγγελματίες και ερασιτέχνες αθλητές καθώς και τους θεατές που εμπίπτει ο αθλητισμός στα ενδιαφέροντα τους. Δραστηριότητες που αναφέρονται στη συγκεκριμένη θεματική ενότητα είναι η ορειβασία/ πεζοπορία και τα ορειβατικά καταφύγια που μπορούν να λειτουργούν ως καταλύματα, το παραπέντε και οι πιο πολυσύχναστοι τόποι των αιωροπτεριστών, η ποδηλασία, οι καταδύσεις, η ιστιοπλοΐα καθώς και τα αθλητικά κέντρα ή όμιλοι ανά νομό που αποτελούν πόλο έλξης των αθλητών, των θεατών και των αθλητικών διοργανώσεων.

Σε ξεχωριστή ενότητα αναφέρονται οι δύο μεγαλύτερες αθλητικές διοργανώσεις της Κρήτης, τα Βενιζέλεια και τα Βαρδινογιάννεια, που συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον του ανάλογου κοινού και την προσπάθεια υψηλών επιδόσεων των αθλητών.

Τέλος, σημειώνονται περιληπτικά οι μεγαλύτεροι και κυριότεροι αθλητικοί σύλλογοι του νησιού που υποδηλώνουν το ζωνρό ενδιαφέρον της αθλητικής κίνησης στο νησί της Κρήτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΓΕΝΕΣΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ –

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΙΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Στην αρχαία ελληνική περίοδο αναπτύχθηκε το ιδεώδες του «καλός καγαθός» που σηματοδοτούσε την ιδανική ανθρώπινη παρουσία θεωρώντας πως η σωματική υγεία αποτελεί τη βάση της ψυχικής ισορροπίας και του σωστού πολίτη. Το περιεχόμενο της φράσης «νους υγιής εν σώματι υγίει» παραμένει πάντα διαχρονικό και επίκαιρο και το βαθύτερο νόημα του είναι πως ο άνθρωπος δεν είναι μόνο μια βιομηχανική μονάδα αλλά και μια ηθικοπνευματική οντότητα. Με τον αθλητισμό μπορούμε να πετύχουμε την ισόρροπη ανάπτυξη ανάμεσα στο σώμα και το πνεύμα του ατόμου.

Ειδικότερα από την αρχαία εποχή μέχρι και σήμερα συνειδητοποιήθηκε η πολύπλευρη προσφορά του. Πρωταρχικά η σημασία του παρατηρείται στον βιολογικό τομέα αφού συντελεί στην ανάπτυξη των σωματικών δυνάμεων του ανθρώπου και στην προαγωγή της σωματικής ευεξίας. Καίρια ωστόσο παραμένει η επίδραση του αθλητισμού στην ανάπτυξη του πνεύματος και της αντίληψης, της κρίσης, της αυτενέργειας καθώς και της δραστηριότητας και της ενεργητικότητάς του ατόμου. Παράλληλα γεννιούνται ηθικές αρετές όπως η άμιλλα, η αποδοχή της ανωτερότητας του άλλου και η συνειδητοποίηση της προσωπικής αξίας επιτυγχάνοντας με αυτό τον τρόπο την ψυχική ισορροπία και την αποβολή διάφορων συμπλεγμάτων.

Ωστόσο ο αθλητισμός έχει και πολιτιστικές προεκτάσεις μια και μέσω αυτού οι λαοί έρχονται σε επαφή μεταξύ τους γνωρίζοντας τους πολιτισμούς και

αφομοιώνοντας στοιχεία που ανταποκρίνονται στις κοσμοαντιλήψεις και το χαρακτήρα τους. Τα άτομα με τον αθλητισμό που σήμερα έχει διεθνοποιηθεί, ξεφεύγουν από τα στενά όρια του κράτους τους, αποβάλλουν τον εθνικισμό και το ρατσισμό με αποτέλεσμα να πετυχαίνεται ευκολότερα η συναδέλφωση των λαών.

Πιο συγκεκριμένα στις μέρες μας ο αθλητισμός ευρύτερα βοηθά το άτομο να αποφορτίζεται από το άγχος της καθημερινότητας και τον ασθματικό τρόπο ζωής, χαρίζοντας του ταυτόχρονα τα προαναφερθέντα πλεονεκτήματα. Σε αυτά τα στοιχεία στηρίζεται και η άποψη πως οι λόγοι που ωθούν τον σύγχρονο άνθρωπο στην άθληση παρουσιάζουν ομοιότητες με τις αιτίες της ανάπτυξης του τουρισμού, γεγονός που οδήγησε στο συγκερασμό αυτών των δύο δημιουργώντας μια νέα παράμετρο στα δεδομένα του τουρισμού, τον αθλητικό τουρισμό. Μέσω αυτού τα άτομα αναζωογονούνται και ψυχαγωγούνται θεμελιώνοντας την ψυχική τους ισορροπία.

Η ανάπτυξη επομένως του αθλητισμού (συνακόλουθα και του αθλητικού τουρισμού) οφείλεται σε ποικίλες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που οδήγησαν την άθληση θέαμα να αναπτυχθεί σε μαζικό λαϊκό αθλητισμό. Η αναγκαιότητα απομάκρυνσης των καθημερινών απαιτήσεων της κοινωνικής και επαγγελματικής ζωής είναι αυτή που οδηγεί το άτομο στην άσκηση αλλά και στον τουρισμό. Ιδιαίτερο σημείο αποτελεί το γεγονός πως τόσο μέσα από τον αθλητισμό όσο μέσα και από τουρισμό το άτομο αποφεύγει την απομόνωση και την αποκοινωνικοποίηση της αστικής ζωής.¹

Είναι αναγκαίο να αναφερθεί η διάκριση των αθλημάτων όσον αφορά στην αξιοποίηση και διαχείριση του ελεύθερου χρόνου. Η πρώτη κατηγορία διαχωρίζει τα σπορ σε λαϊκά και ελιτίστικα σύμφωνα με κριτήρια συμμετοχής αθλητών και θεατών, υποδομής αλλά το κόστος που απαιτεί το άθλημα ή τη γεωγραφική περιοχή που μπορεί να διεξαχθεί. Η δεύτερη διάκριση αναφέρεται στα ανδρικά και γυναικεία σπορ, επισημαίνοντας κυρίως τις αιτίες που η γυναίκα για κοινωνικούς λόγους ή στερεότυπες οικογενειακές ασχολίες παραμένει αποκλεισμένη από τον αθλητισμό. Τέλος, η τρίτη κατηγορία των σπορ περιλαμβάνει τα οικολογικά και μη σπορ, εφόσον υπάρχουν σπορ που ρυπαίνουν το περιβάλλον. Έτσι το ζήτημα της συμμετοχής σε

¹ Λύτρας Περικλής, *Η κοινωνία της Αναψυχής*, σελ 20-21

κάποια από τις παραπάνω κατηγορίες σπορ ενδιαφέρει μια και καθορίζει το ζήτημα της αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου κατά τη διάρκεια των διακοπών.²

Οι αλλαγές σε κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό επίπεδο μετέβαλαν και τον τουρισμό από ελιτίστικό σε μαζικό. Οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτή τη μετατροπή είναι οι αλλαγές που προέκυψαν στο εργασιακό περιβάλλον και τα δικαιώματα που παγίωσαν οι εργαζόμενοι κυρίως μετά τη βιομηχανική επανάσταση, η αστικοποίηση που μετέβαλε σε επιτακτική την ανάγκη των διακοπών, η τεχνολογική ανάπτυξη κυρίως των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς που ευνόησαν τις μετακινήσεις, η θεσμοθέτηση του κοινωνικού τουρισμού και ευρύτερα η διεθνής οργάνωση του τουρισμού. Η διαδικασία λοιπόν της αναψυχής πήρε τη μορφή της ανάγκης εφόσον προσφέρει ξεκούραση, αλλαγή παραστάσεων, απόκλιση από τις τυποποιημένες συμπεριφορές, απομάκρυνση από τα κέντρα ατμοσφαιρικής ρύπανσης και γνήσια ψυχαγωγία που αναπτύσσει τους ορίζοντες και το πνεύμα του ατόμου. Ο τουριστικός θεσμός επομένως αποτελεί σημείο αναφοράς για τη βελτίωση των όρων διαβίωσης του εργαζομένου. Έτσι η άθληση και ο τουρισμός αβίαστα οδηγούν στην ποιοτική διαβίωση.³

Παράλληλα, τουρισμός και αθλητισμός παρουσιάζουν ομοιότητες και διαφορές ως θεσμοί. Κοινοί τόποι που επηρεάζουν την αξιοποίηση τους αποτελούν η μαζικότητα, η επιρροή από αστάθμητους παράγοντες (πολεμικές συγκρούσεις, τρομοκρατικές επιθέσεις, περιβαλλοντικές συνθήκες κ.λπ.), η υποκειμενικότητα, η ποσότητα του ελεύθερου χρόνου, η κρατική μέριμνα, η αναγκαία υποδομή, το νομικό πλαίσιο και η κοινωνική και ψυχολογική διάσταση των επιδράσεων τους που οδηγούν στη συνεργασία και συναδέλφωση των λαών.⁴

Ταυτόχρονα όμως σημειώνονται και διαφορές στους δύο αυτούς θεσμούς που αφορούν ως επί το πλείστον τον οικονομικό τομέα και τη συμμετοχική δραστηριότητα. Ο αθλητισμός επιδόσεων είναι σε πολλά σημεία εμπορευματοποιημένος όπως διαφαίνεται μέσα από τις αμοιβές των επαγγελματιών αθλητών, τις μεταγραφές, το ύψος των χορηγιών αλλά και τη διοργάνωση διεθνών

² Λύτρας, σελ. 23-25

³ Λύτρας, σελ.26-28

⁴ Λύτρας, σελ. 29-34

αγώνων (Ολυμπιακοί Αγώνες, Παγκόσμιο Κύπελλο κ.λπ.) που συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον πλήθος αθλητών αλλά και θεατών. Ακόμη, αναφορικά στην συμμετοχή είναι δεδομένο πως σε αντίθεση με τον τουρισμό στον αθλητισμό παρατηρείται η ενεργός συμμετοχή αλλά και η παθητική ως προϊόν ψυχαγωγίας ή ενημέρωσης.⁵

⁵ Λύτρας, σελ. 35-36

ΜΕΡΟΣ Β΄.

1. Αθλητικός Τουρισμός

Στη διακήρυξη του Γ.Γ. Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού Francesco Frangialli και του Προέδρου της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής Jacques Rogge, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Τουρισμού (27 Σεπτεμβρίου 2004) αναφέρεται πως «ο Αθλητισμός και ο Τουρισμός οραματίζονται κοινούς στόχους: το χτίσιμο γεφυρών κατανόησης μεταξύ των διαφορετικών πολιτισμών, των τρόπων ζωής και των παραδόσεων, τη διασφάλιση της ειρήνης μεταξύ των εθνών, την κινητοποίηση των νέων ανθρώπων και την αποχή διασκέδασης, ώστε να ανακουφίζονται από την καθημερινή πίεση της ζωής.

Ο Αθλητισμός – σαν επαγγελματική δραστηριότητα περιλαμβάνει ένα σεβαστό αριθμό ταξιδιών που πραγματοποιούνται τόσο για προπονήσεις όσο και για αγώνες σε διάφορους προορισμούς. Η πλειονότητα των αθλητικών γεγονότων, όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες, τα πρωταθλήματα ποδοσφαίρου και οι αγώνες αυτοκινήτων έχουν γίνει από μόνα τους μεγάλα τουριστικά εκθέματα, μεγεθύνοντας κατά αυτό τον τρόπο το τουριστικό προϊόν ενός προορισμού.

Τόσο ο Αθλητισμός όσο και ο Τουρισμός αποτελούν και οι δύο μαζί ισχυρές δυνάμεις για την ανάπτυξη και την επένδυση στο χώρο των υποδομών μιας χώρας, όπως αεροδρόμια, δρόμοι, στάδια, ξενοδοχεία και εστιατόρια, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν όχι μόνο από τους ντόπιους αλλά και από τους επισκέπτες. Αυτές οι δύο ωφέλιμες “βιομηχανίες” θα αποτελέσουν το έναυσμα για οικονομική ανάπτυξη, για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και για τη δημιουργία νέων εσόδων.

Αλλά ταυτόχρονα , είναι και οι δύο δραστηριότητες με τις οποίες οι άνθρωποι έρχονται κοντά και αναπτύσσουν ισχυρές διαπροσωπικές σχέσεις. Με αυτό τον τρόπο κάνουν τον κόσμο μικρότερο και οι άνθρωποι μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο

στοιχεία που αφορούν τόσο τον πολιτισμό του ενός, όσο και τον τρόπο ζωής του άλλου, προσπαθώντας να επιτευχθεί έτσι μια παγκόσμια ειρήνη»⁶.

Ο Αθλητικός Τουρισμός θεωρείται σύγχρονο φαινόμενο σε αντίφαση με τη διαχρονικά στενή σχέση μεταξύ αθλητισμού και τουρισμού. Ο λόγος είναι ότι τα τελευταία χρόνια άρχισε να αντιμετωπίζεται ως ανεξάρτητος τομέας της τουριστικής και αθλητικής βιομηχανίας αλλά και να αποκτά ακαδημαϊκή οντότητα.⁷

Αν και η σύνδεση τουρισμού και αθλητισμού φαίνεται να έχει αρχαίες καταβολές, ο όρος Αθλητικός Τουρισμός κατέστη δόκιμος την δεκαετία του 1970 και περιέγραφε συνοπτικά την ιδιαίτερη μορφή τουρισμού που συνδύαζε την αθλητική δραστηριότητα. Η σύνδεση Αθλητισμού και Τουρισμού αποτέλεσε θέλητρο για πλήθος ανθρώπων δίνοντας ώθηση στην τουριστική βιομηχανία με αντίστοιχες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές προεκτάσεις. Γι' αυτό το λόγο άλλωστε ο τομέας αυτός παρουσιάζει γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξης και συγκεντρώνει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον τουριστών αλλά και επενδυτών.

Ανάμεσα στις αιτίες που επηρέασαν καθοριστικά την εξέλιξη του Αθλητικού Τουρισμού αποτέλεσε η δημοτικότητα των πρωταθλημάτων που αυξήθηκε ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, η αξία της ενασχόλησης με την αθλητική δραστηριότητα για τη διατήρηση της καλής σωματικής κατάστασης και υγείας, ο κρατικός παράγοντας που εκτίμησε την ωφέλεια που προσφέρει ο Αθλητικός Τουρισμός στην διατήρηση της ειρήνης και της συναδέλφωσης των λαών και η διοργάνωση αθλητικών γεγονότων σε παγκόσμιο επίπεδο.⁸

⁶ Γκουτζιούπας Γεώργιος, *Αθλητικός Τουρισμός – Δεδομένα και ζητούμενα στην ελληνική πραγματικότητα 2003-2006*, σελ.1

⁷ Σημειώσεις κ. Ατσαλάκη (εισαγωγή)

⁸ Γκουτζιούπας, σελ. 10

Το ενεργό και διαρκώς αυξανόμενο ενδιαφέρον για τον Αθλητικό Τουρισμό οδήγησε στην ανάγκη οργάνωσης και πραγματοποίησης διάφορων ενεργειών και εκδηλώσεων όπως οι ακόλουθες:

1. Η δημιουργία του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού και της αντίστοιχης Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος
2. Η έκδοση του επιστημονικού περιοδικού Journal of Sports Tourism σε ηλεκτρονική μορφή υπό την εποπτεία του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού.
3. Η έκδοση του πρώτου συγγράμματος που αφορά τον αθλητικό τουρισμό (Standeven and DeKnop 1999).
4. Η οργάνωση διεθνών συνεδρίων με θέμα τον αθλητικό τουρισμό.
5. Η δημιουργία προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων, μεταξύ άλλων και σε πανεπιστήμια χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.⁹

Ως αθλητισμός ορίζεται το πεδίο των ανταγωνιστικών ή μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων με τις οποίες ασχολούνται οι άνθρωποι για αναψυχή, εξάσκηση ή για βελτίωση κάποιων επιδόσεων ή φυσιολογικών τους παραμέτρων. Επιπλέον σημειώνεται μία διάκριση ανάλογα με την ενεργητική ή την παθητική συμμετοχή, στη φυσική δηλαδή συμμετοχή του ατόμου σε αθλητικές δραστηριότητες και στην παρακολούθηση κάποιων αθλητικών δραστηριοτήτων είτε ζωντανά, είτε μέσω των ραδιοτηλεοπτικών μέσων. Στην περίπτωση του αθλητικού τουρισμού τόσο ο παθητικός όσο και ο ενεργητικός αθλητισμός είναι σημαντικές μορφές σε αντιδιαστολή με την περίπτωση της προαγωγής υγείας όπου κύριο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ενεργητική συμμετοχή των ατόμων σε φυσικές δραστηριότητες.

Οι Standeven and DeKnop (1999) ορίζουν ως τουρισμό την προσωρινή μετακίνηση ανθρώπων πέρα από τον τόπο μόνιμης διαμονής τους η οποία συνεπάγεται εμπειρίες διαφορετικές από τις καθημερινές. Οι ίδιοι συγγραφείς ορίζουν την έννοια του *αθλητικού τουρισμού* ως όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμιξης σε αθλητικές δραστηριότητες όπου η συμμετοχή είναι τυχαία ή οργανωμένη

⁹ Σημειώσεις κ. Ατσαλάκη (εισαγωγή)

και γίνεται για επαγγελματικούς ή μη λόγους με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας.¹⁰

Οι Gammon and Robinson (1999) διακρίνουν δυο κυρίως άξονες διαχωρισμού της σχέσης αθλητισμού – τουρισμού και τους εκφράζουν με τις έννοιες «αθλητικός τουρισμός» (περιλαμβάνει άτομα ή ομάδες συμμετέχουν ενεργητικά ή παθητικά σε ανταγωνιστικές ή μη, αθλητικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια μετακίνησής τους έξω από το συνηθισμένο τους περιβάλλον. Το κριτήριο εδώ είναι ότι η αθλητική δραστηριότητα αποτελεί το κύριο κίνητρο της μετακίνησης ενώ το τουριστικό στοιχείο παίζει το ρόλο της ενίσχυσης της συνολικής εμπειρίας) και «τουριστικός αθλητισμός» (περιλαμβάνει άτομα που ταξιδεύουν και συμμετέχουν ενεργά ή παθητικά σε κάποια αθλητική δραστηριότητα. Το ταξίδι σε αυτή την περίπτωση είναι το κύριο κίνητρο μετακίνησης). Οι Standeven and De Knop (1999) αποδέχονται το διαχωρισμό των Gammon and Robinson (1999) στο θεωρητικό τους μοντέλο κάνοντας όμως τη διάκριση του αθλητικού τουρισμού σε επαγγελματικό και διακοπών και παράλληλα σε ενεργητικό και παθητικό.¹¹

Ο Kurtzman (1999) υιοθετεί μια διαφορετική οπτική γωνία για τον αθλητικό τουρισμό, εξετάζοντάς τον όχι από τη σκοπιά του αθλητικού επισκέπτη όπως στα δυο προηγούμενα μοντέλα αλλά από τη σκοπιά του αθλητικού γεγονότος, εκδήλωσης ή και τύπου υλοποίησης του αθλητικού τουρισμού. Η οπτική αυτή γωνία αν και μπορεί να κατηγορηθεί ως πάσχουσα από «μυωπικό μάρκετινγκ» εντούτοις προσφέρει ένα εξαιρετικά χρήσιμο περιγραφικό οδηγό. Ο Kurtzman (1999) διακρίνει πέντε κατηγορίες οι οποίες δίνονται παρακάτω με παραδείγματα:

1. Γεγονότα – εκδηλώσεις (events) αθλητικού τουρισμού: Ολυμπιακοί αγώνες, τοπικά, περιφερειακά, εθνικά και διεθνή τουρνουά, αθλητικές συναντήσεις, παγκόσμια πρωταθλήματα, φιλικά παιχνίδια, αθλητικά φεστιβάλ.
2. Αθλητικές – τουριστικές ατραξιόν: αθλητικά μουσεία, αθλητικά shows και επιδείξεις, σεμινάρια και συνέδρια.
3. Tours αθλητικού τουρισμού: περπάτημα, σπηλαιολογία, σαφάρι, ποδηλασία, αθλήματα περιπέτειας.

¹⁰ Σημειώσεις κ. Ατσαλάκη (εισαγωγή)

¹¹ Σημειώσεις κ. Ατσαλάκη (εισαγωγή)

4. Θέρετρα αθλητικού τουρισμού: θέρετρα γκολφ, καταδύσεων, ψαρέματος, φυσικής κατάστασης και ευεξίας, λουτροπόλεις.
5. Κρουαζιέρες αθλητικού τουρισμού: κρουαζιέρες αθλητικών διασημοτήτων, φυσικής κατάστασης και ευεξίας, κρουαζιέρες επισκέψεων σε προορισμούς με αθλητικές εγκαταστάσεις.¹²

Ο κ. Γκουτζιούπας ορίζει τον Αθλητικό Τουρισμό ως την τουριστική δραστηριότητα ατόμων και γκρουπ με βασικά κίνητρα τη συμμετοχή σε οργανωμένες αθλητικές δραστηριότητες και προπονητικά προγράμματα, την παρακολούθηση αθλητικών αγώνων και την αθλητική αναψυχή. Τα άτομα που στρέφονται επαγγελματικά ή μη με τον αθλητισμό, έχουν ανάγκη ακριβού εξοπλισμού, παρακολουθούν συστηματικά αθλητικούς αγώνες και τους αρέσουν τα ταξίδια, δίνοντας βαρύτητα στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, προσέχουν την φυσική τους κατάσταση και ανήκουν σε υψηλό κοινωνικό – οικονομικό επίπεδο.¹³

Το ξεκίνημα του Αθλητικού Τουρισμού στην Ελλάδα σημειώθηκε μετά την διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004, μια και ως τότε η χώρα δεν διέθετε τις κατάλληλες υποδομές άρα ούτε και την κατάλληλη προβολή για τέτοιου είδους εκδηλώσεις. Η επιτυχής έκβαση όμως των Αγώνων έδωσε στην Ελλάδα την απαραίτητη υποδομή και την καλή φήμη ώστε να προσελκύσει τα επόμενα χρόνια πολλούς αγώνες και αθλητικά γεγονότα. Έτσι και η ιδιωτική πρωτοβουλία αλλά και το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης άρχισαν να υποστηρίζουν τέτοιου είδους γεγονότα.¹⁴

Εκτός των Ολυμπιακών Αγώνων που ήταν η μεγαλύτερη διοργάνωση που ανέλαβε ποτέ η Ελλάδα αναλαμβάνονται σημαντικές πρωτοβουλίες για να καλλιεργηθεί ο Αθλητικός Τουρισμός με την ευρύτερη έννοια (όπως για παράδειγμα δημιουργία γηπέδων γκολφ με σκοπό να προσελκύσουν πελάτες με υψηλό οικονομικό επίπεδο και να επιμηκύνουν την τουριστική περίοδο). Σημαντικό κομμάτι του Αθλητικού Τουρισμού αποτελούν τα club hotels που προσελκύουν ομάδες

¹² Σημειώσεις κ. Ατσαλάκη (εισαγωγή)

¹³ Γκουτζιούπας, σελ11

¹⁴ Γκουτζιούπας, σελ.11

πελατών συνδυάζοντας την ψυχαγωγία με την άθληση και σχετίζεται με την τυπική μορφή της animation που συναντάται σε πολλά ξενοδοχεία διακοπών.

Σύμφωνα με τον Γκουτζιούπα ο Αθλητικός Τουρισμός διακρίνεται στις παρακάτω κατηγορίες :

1. Προπονητικός Τουρισμός

Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται οι επαγγελματικές και ερασιτεχνικές ομάδες ή αθλητές που ταξιδεύουν με σκοπό τη συμμετοχή σε ειδικά προγράμματα προετοιμασίας και αποθεραπείας σε προπονητικά κέντρα και μένουν σε καταλύματα εξοπλισμένα με γυμναστήριο, σπα, ιατρείο / φυσικοθεραπείο, ειδικά γεύματα και τεχνικό προσωπικό.

2. Τουρισμός Αθλητικών Εγκαταστάσεων

Η μορφή αυτή Τουρισμού περιλαμβάνει δύο κατηγορίες ταξιδιωτών. Πρώτον, περιλαμβάνονται οι τουρίστες που ταξιδεύουν για να παρακολουθήσουν απλά αθλητικά γεγονότα και διαμένουν σε εκείνον τον τόπο τουλάχιστον μία ημέρα, συνδυάζοντας το αθλητικό γεγονός με τις διακοπές. Δεύτερον, περιλαμβάνονται οι τουρίστες που ταξιδεύουν για να συμμετέχουν σε αγώνες, αλλά διαμένει περισσότερο στον τόπο διεξαγωγής του αγώνα καταναλώνοντας τουριστικές υπηρεσίες.

3. Τουρισμός Αθλητικών Δραστηριοτήτων

Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν οι τουρίστες που ταξιδεύουν για να βιώσουν την εμπειρία επαγγελματικά παρεχόμενων αθλητικών δραστηριοτήτων που γίνονται σε φυσικά τοπία με ήπια διαμορφωμένες εγκαταστάσεις είτε σε αστικά τοπία.

4. Τουρισμός Αθλητικής Αναψυχής

Σε αυτή τη μορφή περιλαμβάνονται οι τουρίστες που ταξιδεύουν για να απολαύσουν τις διακοπές τους βελτιώνοντας την φυσική του κατάσταση επιλέγοντας ξενοδοχεία που παρέχουν αντίστοιχα προγράμματα είτε βρίσκονται κοντά σε παραλίες και θεματικά πάρκα. Η διαφορά με τους υπόλοιπους τουρίστες είναι ότι κάνει καθημερινή χρήση των εξοπλισμών και των αθλητικών προγραμμάτων.¹⁵

¹⁵ Γκουτζιούπας, σελ.12

Η διάκριση των αθλητικών τουριστικών προϊόντων γίνεται ανάλογα με το κίνητρο του καταναλωτή για το ταξίδι, την συμμετοχή του ή την παρακολούθησή του και τις ειδικές ομάδες που εντάσσεται.¹⁶

- 1. Spetator Sport Travel – Event Tourism**
- 2. Training Spost Travel**
- 3. Outdoor Sports Activities – Participating Sport Travel**
- 4. Education Sport Excursions**
- 5. Corporate Sport Travel – Team Building Programs**
- 6. Sport Recreation Holidays**
- 7. Sport Leisure Holidays for Groups with Special Treatment**

Ο Αθλητικός Τουρισμός είναι επιβεβλημένο να αναπτυχθεί αφού είναι πηγή πολλών θετικών συνεπειών για το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Σύμφωνα με τον Γκουτζιούπα τα οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή προγραμμάτων που σχετίζονται με τον Αθλητικό Τουρισμό είναι και κοινωνικά αλλά και οικονομικά. Βελτιώνεται η υγεία και προωθείται ο ενεργητικός τρόπος ζωής και παρέχονται έσοδα από τη μετακίνηση, τη διαμονή, τη διατροφή, την προπόνηση, τις αγορές, την περιήγηση και την οποιαδήποτε κατανάλωση προϊόντων και υπηρεσιών. Όσον αφορά στις τοπικές κοινωνίες αναβαθμίζονται τουριστικά αλλά και προτρέπουν τους κατοίκους να συμμετέχουν περισσότερο στα αθλητικά δρώμενα που πραγματοποιούνται στην περιοχή τους. Ακόμη επιτυγχάνεται διεθνής προβολή και θετική εικόνα της περιοχής φιλοξενίας προγραμμάτων και αγώνων αθλητικού τουρισμού. Σημαντικό είναι πως αποφέρουν νέες θέσεις εργασίας και νέα επαγγέλματα δημιουργώντας προσφορά ξένων συναλλαγών και συμβάλλοντας στην αύξηση του τουριστικού ΑΕΠ.

Επιπλέον μπορεί να αναπτυχθεί η κάθε περιοχή βασισμένη στο τοπικό δυναμικό και στις υπάρχουσες φυσικές συνθήκες βοηθώντας στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και συμπληρώνονται άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Είναι αξιοσημείωτο πως και σε περιβαλλοντικό επίπεδο δικαιολογούν τη διατήρηση και τη βελτίωσή του ενώ παράλληλα συνεισφέρουν στην πολιτιστική κουλτούρα των

¹⁶ Γκουτζιούπας σελ. 13-15

ανθρώπων, βοηθούν στην υπέρβαση των δυσκολιών επικοινωνίας και τον περιορισμό πολιτικών και θρησκευτικών διαφορών. Τέλος, το βασικότερο όλων είναι πως επιμηκύνουν την τουριστική περίοδο.¹⁷

Η επιρροή του αθλητικού τουρισμού σημειώνεται και στη μείωση της ανεργίας εφόσον δημιουργούνται νέα επαγγέλματα για να καλύψουν τις πολλαπλές ανάγκες. Τα επαγγέλματα που δημιουργούνται είτε αυξάνεται η ζήτησή τους είναι τα εξής:

- προπονητές ομαδικών και ατομικών αθλημάτων, γυμναστές
- εκπαιδευτές χειμερινών αθλημάτων
- οδηγοί βουνού, ορειβασίας, δασικών μονοπατιών και φαραγγιών
- εκπαιδευτές extreme sports
- ξεναγοί, διερμηνείς
- συνοδοί υπαίθριων δραστηριοτήτων
- εκτροφείς και φροντιστές αλόγων, εκπαιδευτές ιππασίας
- ναυαγοσώστες, εκπαιδευτές καταδύσεων
- εργοφυσιολόγοι, φυσικοθεραπευτές
- Sport Tourism Managers σε ξενοδοχεία
- Sport Venue Promoters
- Sport Travel Agents και Συνοδοί Γκρουπ
- Sport Event Managers και Marketing Managers
- Σύμβουλοι Ανάπτυξης Αθλητικού Τουρισμού
- Sport Animators.¹⁸

Στην Ελλάδα ο αθλητικός τουρισμός είναι πρόσφορο να αναπτυχθεί μια και στην χώρα μας γεννήθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες και αποτέλεσαν τη βάση της αθλητικής ιστορίας μεταλαμπαδεύοντας στην αθλητική παιδεία και αγάπη για την άθληση. Η επιτυχής διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 προσέδωσαν στη χώρα διεθνές κύρος και σεβασμό ενώ ταυτόχρονα διαφημίστηκε μέσω των ΜΜΕ παγκοσμίως ως τουριστικός προορισμός. Η Ελλάδα αποτελεί μια χώρα με πλούσια πολιτιστική ιστορία αλλά και σύγχρονη πολιτιστική παραγωγή. Σημαντικό είναι το γεγονός πως η Ελλάδα διαθέτει 14.000 χιλιόμετρα ακτογραμμής και 3.000 νησιά που

¹⁷ Γκουτζιούπας, σελ. 16

¹⁸ Γκουτζιούπας, σελ. 17

ευνοούν την ανάπτυξη των θαλάσσιων αθλημάτων σε συνδυασμό με το εύκρατο κλίμα αλλά και μέσω της γεωγραφικής ποικιλίας δημιουργούνται ευνοϊκές συνθήκες και για τα χερσαία. Ένας ακόμη παράγοντας που προωθεί την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στην Ελλάδα είναι η ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση που βοήθησε στην εύκολη μετακίνηση. Είναι ενθαρρυντικό πως σύμφωνα με έρευνες πάνω από το 50% των τουριστών που επισκέφτηκαν την Ελλάδα επιθυμούν να επαναλάβουν το ταξίδι τους άμεσα διότι έμειναν ικανοποιημένοι από την εμπειρία τους. Αυτά τα στοιχεία μπορούν να αποτελέσουν τη βάση των δεδομένων για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στην Ελλάδα.¹⁹

Ωστόσο είναι απαραίτητο να τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις για την ορθή ανάπτυξη αυτού του είδους τουρισμού. Είναι απαραίτητη η συνεργασία των ανάλογων υπουργείων (Τουρισμού, Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων) με τους αθλητικούς φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ώστε να δημιουργηθεί το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο και να θεσπιστούν οι προδιαγραφές λειτουργίας επιχειρήσεων αθλητικού τουρισμού. Αναγκαία είναι και η κατάλληλη επαγγελματική και ακαδημαϊκή εκπαίδευση για τη δημιουργία ικανών και εξειδικευμένων στελεχών και προσωπικού. Είναι δεδομένο επιπροσθέτως πως πρέπει να υπάρξει υψηλής ποιότητας υποδομή σε όλους τους τομείς (αθλητικές εγκαταστάσεις, επικοινωνία, ψυχαγωγία, μεταφορές, διαμονή και ασφάλεια).²⁰

Εφόσον πραγματοποιούνται οι άνωθεν προϋποθέσεις τότε πρέπει να ισχύουν και συγκεκριμένα κριτήρια που εξασφαλίζουν την ικανότητα φιλοξενίας από προορισμούς δράσεων Αθλητικού Τουρισμού. Τα κριτήρια αυτά ορίζονται από τον Γκουτζιούπα ως εξής:²¹

- ποσότητα σε σύγχρονες Αθλητικές Εγκαταστάσεις, ποικιλία χρήσεων, φιλοξενία διαφορετικών αθλημάτων.
- Εμπειρία οργάνωσης ανάλογων δράσεων, ανάληψη μελλοντικών διοργανώσεων.
- Ευκολία προσβασιμότητας, απόσταση από αεροδρόμια, σταθμούς τρένων, λιμάνια, οδικοί άξονες

¹⁹ Γκουτζιούμας, σελ.16-17

²⁰ Γκουτζιούπας, σελ. 18

²¹ Γκουτζιούπας, σελ. 21

- Βαθμός αναγνωρισιμότητας προορισμού, σε Ελλάδα και εξωτερικό
- Επίπεδο τουριστικών υποδομών, καταλύματα, κέντρα εστίασης και ψυχαγωγία, ταξιδιωτικά γραφεία
- Επίπεδο δημοσίων υπηρεσιών προορισμού, ιατρική περίθαλψη, καθαριότητα, μεταφορικά μέσα, κ.λπ.
- Ελκυστικότητα φυσικών πόρων, αξιοθέατα, λίμνες, ποτάμια, ορεινοί όγκοι και πράσινο, θάλασσα και παραλίες, κ.λπ.
- Ποιότητα εταιριών παροχής αθλητικών υπηρεσιών και υπαίθριων δραστηριοτήτων, πληθώρα διοργάνωση αγώνων και προγραμμάτων αναψυχής κ.λπ.
- Ποσότητα σε αθλούμενο ανθρώπινο δυναμικό του προορισμού, ομάδες ανά άθλημα, σύνδεση προορισμού με αθλήματα και προσωπικότητες.

Επιπλέον, ο ίδιος συγγραφέας σημειώνει τις ιδιαιτερότητες που μπορεί να αντιμετωπίσει η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού. Οφείλουν οι επιχειρήσεις που θα παρέχουν τις αθλητικές υπηρεσίες και τις εναλλακτικές δραστηριότητες να διατηρούν ένα υψηλό επίπεδο κυρίως όσον αφορά στο προσωπικό που θα αναλαμβάνει την οργάνωση των παροχών αλλά και να κυμαίνονται σε ένα λογικό πλαίσιο τιμών που να είναι ανάλογη με την ευρύτερη αγορά του τουριστικού προϊόντος. Για την τιμολόγηση του αθλητικού προϊόντος πρέπει να συνυπολογίζονται πολλοί παράγοντες όπως το κόστος παραγωγής, τις γενικότερες οικονομικές συνθήκες και το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης, τις τιμές των ανταγωνιστών, το επιθυμητό ποσό κέρδους και τέλος τη γενικότερη πολιτική προώθησης του προϊόντος.²²

Ο καταναλωτής του αθλητικού τουριστικού προϊόντος κρίνει με τον ίδιο τρόπο τις παροχές που καλύπτουν τις βιοτικές – υλικές του ανάγκες και αυτές που ικανοποιούν την άθληση και την ψυχαγωγία του (για παράδειγμα στη συνείδηση του εξομοιώνεται το αν έφαγε ένα ποιοτικό γεύμα με το αν έπαιξε έναν αγώνα τένις με κατάλληλο και καλοδιατηρημένο εξοπλισμό).

²² Σημειώσεις κ. Ατσαλάκη (Τιμολόγηση)

Ακόμη μία βασική ιδιαιτερότητα αυτού του τομέα είναι πως είναι άμεσα συνυφασμένος με αστάθμητους παράγοντες όπως οι καιρικές συνθήκες ή και η ψυχολογία του πελάτη. Βέβαια αν η επιχείρηση σε συνδυασμό με το εξειδικευμένο προσωπικό κατορθώσουν να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις και τις προσδοκίες του καταναλωτή τότε και τα κέρδη είναι ακολούθως υψηλά.²³

Τυχόν εμπόδια στην ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στη διοργάνωση των αγώνων μπορεί να αποτελέσει η προαναγγελία των αθλητικών διοργανώσεων χωρίς προηγουμένως να έχουν εξασφαλιστεί τα ανάλογα χρήματα και χορηγίες με αποτέλεσμα να μην διεξαχθούν οι αγώνες είτε να υποβαθμιστεί το επίπεδο. Βασικό εμπόδιο μπορεί να είναι η μη χρησιμοποίηση στελεχών οργάνωσης και διοίκησης αθλητισμού από τις ανάλογες σχολές, ενώ είναι διαθέσιμοι. Αυτό βέβαια μπορεί να συνδέεται με την απροθυμία της διοργανώτριας αρχής να ενεργήσει με υπευθυνότητα με αποτέλεσμα να δίνεται ένα χαμηλής ποιότητας θέαμα. Τέλος, δυσχέρειες είναι δυνατόν να προκύψουν από την ελλιπή διαφήμιση και προώθηση από τις αθλητικές ομοσπονδίες.²⁴

Η Ελλάδα είναι μια χώρα που γεωγραφικά και κλιματικά ευνοείται ιδιαίτερα για τον αθλητικό τουρισμό. Κατ' αρχήν το εύκρατο κλίμα και ο καλός καιρός κατά το μεγαλύτερο διάστημα του χρόνου βοηθούν στη διοργάνωση αθλητικών γεγονότων. Σαφώς είναι παραδεκτό πως η τουριστική κίνηση είναι συντριπτικά περισσότερη κατά τη διάρκεια του καλοκαιρού συγκριτικά με το χειμώνα και κατ' αναλογία κινείται και ο αθλητικός τουρισμός. Για να επιτευχθεί η αύξηση των επισκεπτών κατά τη χειμερινή περίοδο είναι αναγκαίο να διαφημίζονται περισσότερο χώροι που σχετίζονται με χειμαίδια αθλήματα όπως τα χιονοδρομικά κέντρα. Ακόμη είναι δυνατόν να διοργανώνονται αθλητικοί αγώνες που είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν το χειμώνα όπως ποδήλατο βουνού και δρόμου, αγώνες σε κλειστά γυμναστήρια είτε δημιουργία νέων αγώνων θεσμών που θα απευθύνονται σε ερασιτέχνες και θα είναι ανοιχτής συμμετοχής (αγώνες δρόμου και μαραθώνιους, ποδοσφαιρικοί αγώνες κ.λπ.).

²³ Γκουτζιούπας, σελ 27

²⁴ Γκουτζιούπας, σελ.27

Ο καθηγητής Dr. John Beech ανέφερε σε σχετική συνέντευξη του πως η ελληνική αγορά έχει αναμενόμενα αναπτυχθεί κυρίως σε αθλήματα που σχετίζονται με τη θάλασσα όπως για παράδειγμα το yachting, το windsurfing και οι καταδύσεις. Θεωρεί όμως πως είναι δυνατόν μακροπρόθεσμα να αναπτυχθεί και να ωριμάσει αυτή η αγορά ώστε οι κοινωνίες μελλοντικά να μπορούν να αντιμετωπίσουν τη μεγάλη τουριστική κίνηση. Σημειώνει ακόμη πως λόγω του ελληνικού εδάφους είναι δυνατόν να αναπτυχθούν πολλών ειδών αθλητικές δραστηριότητες που να σχετίζονται και με την ξηρά όπως για παράδειγμα αναρριχήσεις, ορειβασία και πεζοπορία. Έτσι η Ελλάδα θα έχει τη δυνατότητα να αποκτήσει συγκριτικά πολλά πλεονεκτήματα.

Επισημαίνει βέβαια πως υπάρχει πρόβλημα στην ανάπτυξη των εγκαταστάσεων σκι κυρίως λόγω της εικόνας που έχει προβάλει η Ελλάδα ως προορισμός που σχετίζεται με την ηλιοφάνεια του τόπου μας. Επομένως, μια αλλαγή στον τρόπο αντιμετώπισης της Ελλάδας ως τουριστικός προορισμός πιθανόν να έβλαπτε την τουριστική κίνηση έχοντας εντέλει αντίθετα από τα επιθυμητά αποτελέσματα. Επίσης, θα ήταν αρκετά δύσκολο να ελκύσουν χερσαία αθλήματα τους καταναλωτές από τη στιγμή μάλιστα που άλλες χώρες διαθέτουν ήδη μεγάλη φήμη και οργάνωση σε τέτοιου είδους αθλητικές δραστηριότητες. Ωστόσο τονίζει πως η ανάπτυξη των μέσων μεταφοράς έχουν κάνει την βόρεια Ελλάδα εύκολα προσβάσιμο προορισμό από την Ευρώπη.²⁵

²⁵ Beech John, Αθλητικός Τουρισμός: Μειονεκτήματα και Πλεονεκτήματα, περ. *Τουριστική*, τεύχος 231, Ιανουάριος 2010

2. Αθλητικός Τουρισμός και Ολυμπιακοί Αγώνες ²⁶

Οι Ολυμπιακοί αγώνες από την αρχαιότητα έως και σήμερα αποτελούν αθλητικό γεγονός υψίστης σημασίας με πολιτικές, κοινωνικές και κυρίως οικονομικές προεκτάσεις. Η διοργάνωση των Αγώνων απαιτεί για την ορθή διεξαγωγή τους τον προγραμματισμό σε κάθε επίπεδο μια και η χώρα υποδοχής γίνεται πόλος έλξης εκατοντάδων χιλιάδων επισκεπτών, αθλητών και θεατών. Επομένως η αξιοποίηση αυτού του αθλητικού συμβάντος είναι δυνατόν να έχει μακροχρόνιες ευεργετικές συνέπειες σε ολόκληρη τη χώρα.

Είναι γεγονός πως η διάρκεια των Αγώνων δεν ξεπερνά τις δύο εβδομάδες αν και η προετοιμασία απαιτεί περίπου μία δεκαετία ενώ ταυτόχρονα οι οικονομικές απολαβές της χώρας υποδοχής εκτείνονται πολλά χρόνια μετά τους Αγώνες. Η προβολή και η ανάπτυξη των χωρών που φιλοξενούν Ολυμπιακούς Αγώνες αποτελούν βασικό παράγοντα εξέλιξης για μεγάλο χρονικό διάστημα. Κινητήρια δύναμη αυτής της ανάπτυξης είναι η αύξηση του τουρισμού που διαρκεί σαφώς περισσότερο από τη διάρκεια των Αγώνων.

Σύμφωνα με τον κ. Παπανίκο οι Ολυμπιακοί Αγώνες μπορούν να ταξινομηθούν ως ένα ειδικό γεγονός με περιορισμένη χρονική διάρκεια αλλά με σημαντικές μακροχρόνιες επιδράσεις τουλάχιστον μιας δεκαετίας. Από μακροοικονομικής πλευράς οι Ολυμπιακοί Αγώνες μπορούν να αναλυθούν ως μία θετική διαταραχή της ζήτησης, η οποία αρχίζει από τη χρονική περίοδο που ανατίθενται οι αγώνες στην πόλη και τελειώνει με την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων. Πηγές αύξησης της συνολικής ζήτησης αποτελούν τα έξοδα για τη δημιουργία κατάλληλα εξοπλισμένων εγκαταστάσεων και υποδομής στην ευρύτερη περιοχή, η είσοδος αλλοεθνών τουριστών αλλά και τουριστών του εσωτερικού και οι πωλήσεις των εισιτηρίων και τηλεοπτικών δικαιωμάτων των Αγώνων.

Η επιρροή που ασκεί η αύξηση της ζήτησης λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων μπορεί να παρατηρηθεί σε τρεις διαφορετικές χρονικές περιόδους που αφορούν στην

²⁶ Οι πληροφορίες έχουν αντληθεί από το βιβλίο του κ. Παπανίκου Γρηγόρη, *Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι Επιπτώσεις στον Ελληνικό Τουρισμό*, σελ. 25 - 40

περίοδο της προετοιμασίας (1998 – 2004), την περίοδο διεξαγωγής των Αγώνων (2004-2005) και τέλος την περίοδο μετά το πέρας των Αγώνων (2005-2011). Παρατηρούνται και στις τρεις αυτές περιόδους αξιοσημείωτα οικονομικά οφέλη τόσο στην ευρύτερη οικονομική δραστηριότητα μιας χώρας αλλά και στην οικονομική ευμάρεια των κατοίκων. Λόγω της μικρής έκτασης της Ελλάδας (μια και αποτελεί τη μικρότερη χώρα που ανέλαβε ποτέ Ολυμπιακούς Αγώνες) το σύνολο της χώρας επωφελήθηκε των οικονομικών εσόδων της διοργάνωσης.²⁷

Η ανάλυση των οικονομικών στοιχείων των Ολυμπιακών Αγώνων βασίζεται πάνω στις επιδράσεις σε τρία επίπεδα δραστηριοτήτων. Αρχικά εξετάζονται τα έσοδα από την πώληση των εισιτηρίων για την παρακολούθηση των Αγώνων αλλά και τα έσοδα που προκύπτουν από την τηλεοπτική προβολή τους που συνοδεύονται από τη διαφήμιση χορηγών και ποικίλων άλλων προϊόντων. Ακόμη, διερευνώνται και οι δραστηριότητες που αφορούν την υποδομή για την τέλεση των αγώνων, όπως γήπεδα, ολυμπιακό χωριό, κέντρο τύπου και τηλεόρασης και μέσων μεταφοράς. Τελευταία κατηγορία και στην προκειμένη περίπτωση σημαντικότερη είναι η αύξηση της διεθνούς επισκεψιμότητας λόγω της παρακολούθησης των αγώνων είτε ένεκα της προβολής της χώρας και ιδιαίτερα της πόλης που φιλοξενούν το αθλητικό γεγονός.

Από τις παραπάνω δραστηριότητες μόνο η τουριστική φαίνεται να εκτείνεται και στις τρεις περιόδους των Αγώνων.²⁸ Η διαφήμιση της χώρας στο εξωτερικό προκαλεί την αύξηση τουριστών όχι μόνο την περίοδο της προετοιμασία αλλά εντονότερα την περίοδο των αγώνων και μετά το τέλος των αγώνων. Οι τουριστικές επιδράσεις που επιφέρουν οι αγώνες σε μία χώρα οδηγούν συχνά την σκόπιμη ανάληψη τέτοιων γεγονότων με μοναδικό στόχο την τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής ή γενικότερα της χώρας.

Τα γενικότερα οφέλη από την ανάληψη τέτοιου είδους μεγάλων αθλητικών οργανώσεων παρατηρούνται σε διάφορους τομείς.²⁹ Πρωταρχικός στόχος και επιδίωξη αποτελεί η προσέλκυση τουριστών υψηλού εισοδήματος και η δημιουργία μιας μόνιμης τουριστικής πελατείας. Παράλληλα, επιχειρείται ο σχηματισμός μιας

²⁷ Παπανίκος, σελ. 26

²⁸ Παπανίκος, σελ.27

²⁹ Παπανίκος, σελ. 28-34

ευνοϊκής τουριστικής εικόνας για τη χώρα προορισμού που συνεπάγεται αναγκαία και τη δημιουργία νέων τουριστικών υποδομών ή τον εκσυγχρονισμό των ήδη υπάρχοντων (ξενοδοχειακών μονάδων, οδικών δικτύων κ.λπ.). Σημαντική ακόμα είναι η χρήση των διεθνών μέσων επικοινωνίας για τη μετάδοση των «ολυμπιακών νέων», δραστηριοτήτων και σχετικών μηνυμάτων σε εκατομμύρια δέκτες. Απαραίτητη για την πλαισίωση των αγώνων αποτελεί και η δημιουργία εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού σε όλους τους τομείς δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα ειδικά γεγονότα – events.

Η κατάλληλη διοργάνωση και η μετέπειτα ορθή αξιοποίηση των υποδομών και της άμεσης και έμμεσης διαφήμισης είναι δυνατόν να έχουν συνεχή επιρροή στην τουριστική οικονομία μιας χώρας και μπορούν να διαχωριστούν σε τρεις κατηγορίες ανάλυσης. Πρωτίστως εξετάζεται η ολυμπιακή αγορά που περιλαμβάνει ένα πλέγμα οικονομικών δραστηριοτήτων που είναι το αποτέλεσμα της οργάνωσης αυτού του ειδικού τουριστικού αθλητικού γεγονότος. Εκτός του χρόνου είναι απαραίτητοι οι πόροι που θα εξασφαλίσουν την πραγμάτωση δραστηριοτήτων σχετικών με το γεγονός. Τέτοιους πόρους συναποτελούν το μάρκετινγκ με ιδιαίτερη έμφαση στην προβολή και τις δημόσιες σχέσεις, οι χρηματοδοτήσεις και οι χορηγίες, τα εισιτήρια και λοιπές υπηρεσίες που σχετίζονται με τους θεατές, η μεταφορά και τα καταλύματα που εξασφαλίζουν τη διαμονή στους αθλητές, τους επίσημους και τους θεατές, η ασφάλεια και υπηρεσίες αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών και τέλος η προετοιμασία αθλητικών εγκαταστάσεων και άλλων υποδομών για τα αθλήματα. Για την κάλυψη αυτών των ζητούμενων απαιτείται ειδική οργάνωση και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό δίνοντας με αυτό τον τρόπο μεγάλη ώθηση στην οικονομική δραστηριότητα της περιοχής.

Ακόλουθα θετικές συνέπειες σημειώνονται στην εσωτερική τουριστική αγορά. Στην περίπτωση βέβαια της Ελλάδας τα δεδομένα είναι διαφορετικά σε σχέση με τις μεγάλες πόλεις παγκοσμίως που τους είχαν ανατεθεί οι αγώνες.

Τέλος, παρατηρούνται θετικά και προπάντων μακρόχρονα αποτελέσματα στη διεθνή τουριστική αγορά. Οι διεθνείς επισκέπτες κατηγοριοποιούνται ανάλογα με την περίοδο που επισκέπτονται τη χώρα σε επισκέπτες πριν τους αγώνες (ανήκουν όσοι επισκέφτηκαν την Ελλάδα πριν τους αγώνες, όπως για παράδειγμα τα μέλη της

Διεθνούς Ολυμπιακής Οικογένειας, εκπρόσωποι τύπου και γενικότερα των ΜΜΕ, χορηγοί, αθλητές, επίσημοι αλλοεθνείς και θεατές), σε επισκέπτες – θεατές των αγώνων (συγκαταλέγονται τα ίδια άτομα της προηγούμενης κατηγορίας αλλά κορυφώνονται οι επισκέψεις τους λόγω της τέλεσης των αγώνων) και επισκέπτες που προσελκύνονται εξαιτίας της διεθνούς προβολής (συμπεριλαμβάνονται όλοι εκείνοι οι ξένοι τουρίστες που προσελκύνονται από την προβολή και τη δημοσιότητα που έλαβε η χώρα σε όλη την περίοδο των αγώνων και μετά από αυτούς). Οι συνέπειες του διεθνή τουρισμού εξαρτάται τόσο από τον αριθμό των τουριστών όσο και τη διάρκεια παραμονής τους και την μέση ημερήσια δαπάνη τους.

Ένα θέμα που απασχολεί ιδιαίτερα τη διοργάνωση των Ολυμπιακών αγώνων είναι η κάλυψη της ανάγκης καταλυμάτων. Στην Αθήνα το σχέδιο καταλυμάτων συμπεριλάμβανε το Ολυμπιακό χωρίο για τους αθλητές και τους επίσημους, ξενοδοχεία, κατασκηνώσεις, παραθεριστικές κατοικίες και κρουαζιερόπλοια. Η επιλογή των καταλυμάτων στηρίζεται σε κριτήρια όπως η απόσταση που βρίσκεται από το κέντρο διεξαγωγής των αγώνων, η οποία δεν είναι επιθυμητό να υπερβαίνει τη μία ώρα, στην κατηγορία των ξενοδοχείων σύμφωνα με τις επίσημες προδιαγραφές, το επίπεδο των υπηρεσιών και των παροχών που διατίθενται και την ποιότητα του φυσικού – αρχαιολογικού περιβάλλοντος.

Είναι δεδομένο πως επί της ευκαιρίας των Ολυμπιακών Αγώνων πολλά ξενοδοχεία κάθε κατηγορίας της Αθήνας υποχρεώθηκαν να εκσυγχρονιστούν και να αναβαθμίσουν τις υπηρεσίες τους. Αυτό βέβαια αποτέλεσε πρόβλημα για τις μικρές επιχειρήσεις και μονάδες που αντιμετώπισαν οικονομικές δυσκολίες προκειμένου να ανταποκριθούν στις υψηλές απαιτήσεις των τουριστών.

Αξίζει να σημειωθεί πως ο στόχος και η προοπτική σε κάθε πόλη ανάθεσης των Ολυμπιακών Αγώνων ποικίλει όπως διαφαίνεται και από τον πίνακα³⁰ που ακολουθεί:

Πόλη	Χρόνος Τέλεσης	Χρόνος Ανάθεσης	Χαρακτηριστικά γνωρίσματα Αγώνων
<i>Αθήνα</i>	2004	1997	Μη εμπορευματοποίηση των Αγώνων και αναβάθμιση της Αθήνας
<i>Σίδνευ</i>	2000	1993	Μεγάλη γιορτή του αθλητισμού και της νεολαίας
<i>Ατλάντα</i>	1996	1990	Έμφαση στην οικονομική πτυχή των Αγώνων
<i>Βαρκελώνη</i>	1992	1986	Πλήρης εκσυγχρονισμός της πόλης
<i>Σεούλ</i>	1988	1981	Μακροχρόνια βελτίωση της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος
<i>Λος Άντζελες</i>	1984	1981	Η οργάνωση πετυχημένων αγώνων, κυρίως από οικονομικής πλευράς
<i>Μόσχα</i>	1980	1974	Αγώνες γοήτρου και παρουσίασης των γενικότερων επιτευγμάτων της χώρας
<i>Μόντρεαλ</i>	1976	1970	Η δημιουργία μεγάλων υποδομών μη απαραίτητα αναγκαίων για την τέλεση των Αγώνων
<i>Μόναχο</i>	1972	1966	Άψογη και απλή οργάνωση
<i>Μεξικό</i>	1968	1963	Γενικότερη (οικονομική) ανάπτυξη του Μεξικού
<i>Τόκιο</i>	1964	1959	Άψογη οργάνωση και φιλοξενία
<i>Ρώμη</i>	1960	1955	Δημιουργία μεταφορικών και κτιριακών υποδομών
<i>Μελβούρνη</i>	1956	1951	Οικονομική ανάπτυξη της Πολιτείας και της Αυστραλίας

³⁰ Παπανίκος σελ. 40

Τα οφέλη από την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων 2004 όσον αφορά στην υλική κληρονομιά:³¹

Έργα Αθλητικών Υποδομών και Μετά Ολυμπιακή Χρήση:

	Εγκατάσταση	Χωρητικότητα θεατών	Μετά Ολυμπιακή Χρήση
1.	Ολυμπιακό Στάδιο	75.000	ΠΑΕ ΑΕΚ & ΠΑΟ, φιλοξενία αθλητικών, πολιτιστικών, εταιρικών εκδηλώσεων.
2.	Ολυμπιακό Κέντρο Αντισφαίρισης	8.000, 4.000, 2.000	Τα μικρά γήπεδα χωρίς κερκίδες ενοικιάστηκαν από ιδιωτική σχολή
3.	Ολυμπιακό Κλειστό Γυμναστήριο Μπάσκετ	17.000	ΚΑΕ ΠΑΟ, φιλοξενία αθλητικών, πολιτιστικών, εταιρικών εκδηλώσεων
4.	Ολυμπιακό Κέντρο Υγρού Στίβου	11.000 (ανοικτή πισίνα)/ 6.500(κλειστή πισίνα)	Φιλοξενία αγώνων υγρού στίβου, προπονητήριο
5.	Ολυμπιακό Ποδηλατοδρόμιο	5.000	Ποδηλατικοί Αγώνες, προπονητήριο, φιλοξενία εκδηλώσεων
6.	Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας	14.000	ΚΑΕ ΟΣΦΠ, φιλοξενία., αθλητικών, πολιτιστικών, εταιρικών εκδηλώσεων και συνεδρίων
7.	Ολυμπιακό Κέντρο Τάε Κβο Ντό, Φάληρο	5.000	Φιλοξενία αθλητικών, πολιτικών, πολιτιστικών εκδηλώσεων. Στόχος να μετατραπεί σε Μητροπολιτικό Συνεδριακό Κέντρο
8.	Ολυμπιακό Κέντρο Beach Volleyball, Ελληνικό	10.000	Φιλοξενία αγώνων beach volleyball και πολιτιστικών εκδηλώσεων
9.	Ολυμπιακό Κέντρο Baseball, Softball, Ελληνικό	5.000	Δεν λειτουργεί. Διαδικασία δημιουργίας Μητροπολιτικού Πάρκου στο Ελληνικό.
10.	Ολυμπιακό Κέντρο Hockey, Ελληνικό	5.000	Δεν λειτουργεί. Διαδικασία δημιουργίας Μητροπολιτικού Πάρκου στο Ελληνικό.

³¹ Πηγή πληροφοριών είναι η Γ.Γ Αθλητισμού, η ΕΤΑ, η Γ.Γ. Ολυμπιακής Αξιοποίησης-Γκουτζιούπας, σελ. 32-33

11.	Ολυμπιακό Κέντρο Ξιφασκίας, Ελληνικό	---	Φιλοξενία εκθέσεων και άλλων εκδηλώσεων
12.	Ολυμπιακό Κέντρο Canoe Kayak Slalom, Ελληνικό	---	Φιλοξενία αγώνων Canoe Kayak Slalom
13.	Ολυμπιακό Κλειστό, Γυμναστήριο Μπάσκετ, Ελληνικό	5.000	ΚΑΕ Πανιώνιος, φιλοξενία αθλητικών, πολιτιστικών εκδηλώσεων
14.	Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο Σχοινιά	---	Φιλοξενία αγώνων κωπηλασίας και κανό καγιάκ, προπονητήριο
15.	Συγκρότημα Γουδιού (οι ανοικτοί χώροι παραμένουν ως πάρκο σε δημόσια χρήση)	---	Το κλειστό γυμναστήριο ενοικιάστηκε για 20 χρόνια από ιδιώτη για πολιτιστικές εκδηλώσεις
16.	«Καλλιμάρμαρο» Παναθηναϊκό Στάδιο	45.000	Φιλοξενία αθλητικών εκδηλώσεων και εορτών
17.	Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας Αγίου Κοσμά	---	Φιλοξενία αγώνων ιστιοπλοΐας, προπονητήριο
18.	Ολυμπιακό Κέντρο Προετοιμασίας Αγίου Κοσμά	---	Προπονητικό κέντρο
19.	Ολυμπιακή Εγκατάσταση Ορεινής Ποδηλασίας	---	Δεν υφίσταται
20.	Ολυμπιακή Εγκατάσταση Αφετηρίας Μαραθωνίου	1.000	Έναρξη Κλασικού, Μαραθωνίου, Δήμος Μαραθώνα
21.	Ολυμπιακό Κέντρο Βουλιαγμένης (Τρίαθλο)	---	Δεν υφίσταται
22.	Ολυμπιακό Κέντρο Ιππασίας, Μαρκοπούλο	18.000, 300 άλογα	Φιλοξενία αγώνων ιππασίας προπονητήριο
23.	Ολυμπιακό Γυμναστήριο Άρσης Βαρών, Νίκαια	5.000	Φιλοξενία αθλητικών εκδηλώσεων, προπονητήριο
24.	Ολυμπιακό Γυμναστήριο Πάλης, Άνω Λιόσια	8.000	Φιλοξενία αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων

25.	Ολυμπιακό Γυμναστήριο και Επιτραπέζιας Αντισφαίρισης, Γαλάτσι	6.000	ΚΑΕ ΑΕΚ, φιλοξενία αθλητικών, πολιτιστικών εκδηλώσεων. Προβλέπεται μετατροπή του σε πολυκατάστημα μελλοντικά
26.	Ολυμπιακό Κέντρο Σκοποβολής, Μαρκοπούλο	8.000	Αθλητικοί αγώνες, προπονητήριο
27.	Πανπελλοποννησιακό Στάδιο, Πάτρα	17.000	Ποδοσφαιρικά σωματεία, στίβος και άλλα αθλήματα
28.	Πανθεσσαλικό Στάδιο, Βόλος	20.000	Ποδοσφαιρικά Σωματεία, στίβος και άλλα αθλήματα
29.	Καυτανζόγλειο Στάδιο, Θεσσαλονίκη	28.000	ΠΑΕ ΗΡΑΚΛΗΣ, στίβος και άλλα αθλήματα
30.	Παγκρήτιο Στάδιο, Ηράκλειο	27.000	ΠΑΕ ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ & ΟΦΗ, στίβος και άλλα αθλήματα
31.	Γήπεδο Γ. Καραϊσκάκης, Φάληρο	35.000	ΠΑΕ ΟΣΦΠ, φιλοξενία πολιτιστικών, εταιρικών εκδηλώσεων

Άλλα δημόσια έργα που έγιναν ενδεικτικά από το 1997 έως το 2004 είναι το αεροδρόμιο των Σπάτων, η αναβάθμιση του οδικού δικτύου (Εθνική Πατρών Αθηνών, Περιφερειακός Υμηττού, Αττική Οδός, κ.λπ.), τα συγκοινωνιακά μέσα (μετρό, τραμ, προαστιακός – σιδηροδρομικό δίκτυο και το Ολυμπιακό χωρίο που δόθηκε για χρήση σε δικαιούχους της Εργατικής Εστίας.

Γενικότερα το πρόγραμμα «Ελλάδα 2004» είχε ως στόχο την ανάπτυξη και την προετοιμασία της χώρας για την ορθή πραγμάτωση των Ολυμπιακών Αγώνων αλλά και την μετέπειτα άνοδο του βιοτικού επιπέδου των Ελλήνων. Το πρόγραμμα αυτό περιελάμβανε έργα υποδομής σε πόλεις που θα φιλοξενούσαν τους προκριματικούς αγώνες ποδοσφαίρου, το δίκτυο Ολυμπιακών προπονητηρίων, την Ολυμπιακή εκπαίδευση, την Ολυμπιακή Προβολή και Ευαισθητοποίηση, το πρόγραμμα για την Αρχαία Ολυμπία, την προβολή της χώρας και αναβάθμιση των τουριστικών περιοχών, τα έργα υποδομής ανάπτυξης πυλών εισόδου της χώρας, την πολιτιστική Ολυμπιάδα και Ελλάδα 2004, το Ολυμπιακό Φεστιβάλ νέων, τη γιορτή

του Ολυμπισμού «Η διαδρομή της φλόγας από την Αρχαία Ολυμπία στην Αθήνα» και το δίκτυο των προπονητηρίων.³²

Πέρα από την υλική προσφορά των Ολυμπιακών Αγώνων υπήρξαν και οφέλη που δεν είναι διακριτά όπως τα έργα υποδομής και τα οικονομικά κέρδη. Τέτοια πλεονεκτήματα αποτελούν η άνοδος της τουριστικής κίνησης στην Αθήνα αλλά και σε ολόκληρη την Ελλάδα, η αύξηση της αναγνωρισιμότητας του brand name “GREECE”, το κύρος που απέκτησε διεθνώς η Ελλάδα ως χώρα σύγχρονη και ασφαλή, η εξειδίκευση και η τεχνογνωσία που προέκυψε για τις εργασίες κατά το χρονικό διάστημα των Ολυμπιακών Αγώνων και της προετοιμασίας τους και τέλος η ικανοποίηση των θεατών αλλά και των αθλητών από την παραμονή τους στη χώρα μας.³³

Ο Dr. Beech John αναφέρει πως είναι πολύ δύσκολο να αξιολογηθεί η επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, δεδομένου ότι οι Αγώνες αυτοί για την Ελλάδα είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση. Σχετικά με το οικονομικό αντίκτυπο των αγώνων στη χώρα μας είναι ανάλογο με τις υπόλοιπες χώρες. Ακόμη σημειώνει πως και στην Ελλάδα δεν αξιοποιήθηκαν τα έργα μεταολυμπιακά. Ωστόσο αναφέρει πως το όφελος από τους Αγώνες είναι δύο όψεων. Η μία αφορά το αίσθημα ικανοποίησης και περηφάνιας για τους Έλληνες πολίτες και η δεύτερη σχετίζεται με την αναγνωρισιμότητα της χώρας στο εξωτερικό. Ο συνδυασμός αυτών των δύο πλευρών αποτελεί μία εξήγηση στην ώθηση που δόθηκε για παράδειγμα στο ελληνικό ποδόσφαιρο τόσο με την επιτυχημένη απόδοση της εθνικής ομάδας όσο και των ελληνικών ομάδων στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Τα οφέλη της Ελλάδας από τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 μπορεί να μην εκτιμώνται σε ευρώ, αλλά υπάρχουν.³⁴

³² Γκουτζιούπας σελ. 34-36

³³ Γκουτζιούπας, σελ 37

³⁴ Beech John, Αθλητικός Τουρισμός: Μειονεκτήματα και Πλεονεκτήματα, περ. *Τουριστική*, τεύχος 231, Ιανουάριος 2010

3. Club Hotels –

Η ψυχαγωγία και η άθληση των τουριστών στις ξενοδοχειακές μονάδες ³⁵

Η εξέλιξη του τουρισμού έγινε εντονότερη κατά τη δεκαετία του '50 και '60 και έγινε αντιληπτό πως ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει μια σημαντική οικονομική δύναμη και να αποφέρει έσοδα στον κρατικό μηχανισμό μέσω των συναλλαγμάτων. Ο τουρισμός ευνοήθηκε από διάφορες συνθήκες όπως η αύξηση του ελεύθερου χρόνου, η καθιέρωση αδειών, η βελτίωση των μέσων μεταφοράς αλλά και η άνοδος του βιοτικού επιπέδου. Όσο βέβαια αυξανόταν ο αριθμός των τουριστών ταυτόχρονα αυξάνονταν ο ανταγωνισμός των ξενοδοχείων αλλά και οι απαιτήσεις των τουριστών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τα ξενοδοχεία να μην αποτελούν απλώς καταλύματα διανυκτέρευσης αλλά μετατράπηκαν σε κέντρα ψυχαγωγίας και αναψυχής. Σταδιακά, ο στόχος δεν ήταν πως θα μείνουν οι τουρίστες ικανοποιημένοι από την διανυκτέρευση τους αλλά πως θα είναι δυνατόν να περιορίσουν τις δραστηριότητες τους εντός του ξενοδοχείου και να μπορέσει ίσως αυτή η ξενοδοχειακή μονάδα να γίνει ένας μόνιμος προορισμός διακοπών.

Συνέπεια της νέας αυτής αντίληψης ήταν να δημιουργηθούν πλήθος ξενοδοχειακών μονάδων και παράλληλα να δοθεί ώθηση στην ιδιωτική πρωτοβουλία να αναπτύξει την εικόνα που υπήρχε ως τότε για τα ξενοδοχειακά καταλύματα. Αυτά χαρακτηρίστηκαν ως *Ξενοδοχεία αναψυχής*, τα οποία συχνά είναι χτισμένα μακριά από τα αστικά κέντρα και κοντά σε θάλασσα, τοποθεσία που ενδείκνυται για προσφορά ξεκούρασης και χαλάρωσης.

Όλα τα ξενοδοχεία ανεξαρτήτου κατηγορίας λειτουργούν ως οικονομικές μονάδες, μια και έναντι μιας ορισμένης τιμής προσφέρουν αγαθά και παροχές (ξενοδοχειακό προϊόν) με στόχο το κατά το δυνατόν μεγαλύτερο κέρδος. Η επιθυμία για αύξηση του κέρδους ώθησε τους ξενοδόχους να διατηρήσουν σε υψηλά ποιοτικά επίπεδα το ξενοδοχειακό προϊόν. Η ιδιαιτερότητα του ξενοδοχειακού προϊόντος έγκειται στο γεγονός πως ο πελάτης δεν μπορεί να δει, να ακούσει ή να πιάσει την

³⁵ Τα στοιχεία που αναφέρονται σε αυτό το μέρος έχουν αντληθεί από το βιβλίο του κ. Λαλούμης, *Ψυχαγωγία και Άθληση πελατών Ξενοδοχείων*, σελ. 16-30, 68-85

υπηρεσία όπως συμβαίνει στις υπόλοιπες τέτοιου είδους συναλλαγές. Γι' αυτό το λόγο αρχικά η ποιότητα του ξενοδοχειακού προϊόντος ταυτίστηκε με την πολυτέλεια συνδέοντας τον βαθμό ωφέλειας με την πολυτέλεια των εγκαταστάσεων, των αγαθών και των υπηρεσιών.³⁶ Είναι απαραίτητο να αναφερθούν και κάποια επιπρόσθετα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αθλητικού προϊόντος όπως το ότι η ποιότητα του δεν είναι σταθερή, το προϊόν αποτελεί μονάχα ένα μικρό μέρος του συνόλου των υπηρεσιών που παρέχονται και τέλος τα διοικητικά στελέχη δεν έχουν τον απόλυτο έλεγχο πάνω στο προϊόν.³⁷

Τα ξενοδοχεία αναψυχής που καλύπτουν τις θερινές διακοπές και επικεντρώνονται στην ψυχαγωγία και την άθληση των τουριστών είναι γνωστά ως Clubs («συλλογικά ξενοδοχεία» - «ξενοδοχεία – κοινωνίες»). Συχνά οι εταιρείες τέτοιων ξενοδοχείων διαθέτουν αλυσίδα ξενοδοχείων, το οποία παρουσιάζουν ομοιότητες στη λειτουργία και βρίσκονται σε διάφορα μέρη παγκοσμίως. Τα Club hotels προσφέρουν έναν τρόπο ζωής όπου η ψυχαγωγία και η άθληση έχουν το βασικότερο ρόλο. Στόχος είναι οι πελάτες κατά τη διαμονής τους να απαλλαγθούν από τα προτουριστικά τους προβλήματα, γεγονός ιδιαίτερα δύσκολο δεδομένων των συνθηκών του σύγχρονου ασθματικού τρόπου ζωής. Έτσι αυτού του τύπου ξενοδοχεία εξασφαλίζουν τα θετικά στοιχεία της μόνιμης διαβίωσης όπως είναι η κάλυψη υλικών αναγκών και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη αποφεύγοντας ταυτόχρονα το άγχος των επαγγελματικών ζητημάτων και τη φθορά της καθημερινότητας.

Ο συνδυασμός ψυχαγωγίας και άθλησης που επιδιώκεται σε αυτή την κατηγορία ξενοδοχείων είναι διεθνώς γνωστός ως animation. Τα clubs hotels είναι εξοπλισμένα με την κατάλληλη υποδομή που να ευνοεί την παράλληλη διασκέδαση και άθληση και εφοδιασμένα με εξειδικευμένο προσωπικό στις συγκεκριμένες υπηρεσίες (animateurs). Από τη μεριά των πελατών αυτοί είναι συγκεκριμένων εθνικοτήτων και ηλικιών και εκτός ξενοδοχείου κινούνται συνήθως σε ομάδες και ακολουθούν ένα πρόγραμμα που συνήθως έχουν οργανώσει οι υπεύθυνοι άθλησης και ψυχαγωγίας.³⁸

³⁶ Λαλούμης, σελ.20-21

³⁷ Σημειώσεις κ. Ατσαλάκη (Μάρκετινγκ Αθλητισμού – Το Αθλητικό προϊόν)

³⁸ Λαλούμης, σελ. 21, 23

Όσον αφορά στην υποδομή περιλαμβάνει πλήθος εγκαταστάσεων για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων και είναι φυσικό πως η ξενοδοχειακή μονάδα επιχειρεί να συγκεντρώσει όσες περισσότερες γίνεται, μια και η έλλειψη αυτών περιορίζει και τις δραστηριότητες των πελατών. Απαραίτητο είναι επίσης οι εγκαταστάσεις να βρίσκονται σε κοντινές αποστάσεις ώστε να μη δημιουργείται το πρόβλημα της μετακίνησης από τη μία δραστηριότητα στην επόμενη. Ακόμη σημαντικό είναι να είναι κοντά σε παραλία και θάλασσα αφού πολλές δραστηριότητες πραγματοποιούνται σε αυτό το περιβάλλον.

Ευρύτερα η υποδομή είναι δυνατόν να περιλαμβάνει πισίνες, night club, beach bar, pool bar, ταβέρνες, γήπεδα διαφόρων αθλημάτων, θαλάσσιες εξέδρες, σκάφη για θαλάσσια σπορ, εξοπλισμό καταδύσεων κ.λπ.³⁹ Κάποια από τα αθλήματα πραγματοποιούνται σε περιορισμένους χώρους ενώ άλλα σε μη οργανωμένους χώρους. Μάλιστα δεν είναι σπάνιο χερσαίες αθλητικές δραστηριότητες να συνεχίζονται μέσα σε κάποια πισίνα ή στα ρηχά νερά της παραλίας.

Πέρα από το άψυχο κομμάτι το clubs hotels σημαντικό είναι το έμψυχο δυναμικό, οι animateurs. Οι animateurs οφείλουν να έχουν πλήθος τεχνικών δεξιοτήτων και γνώσεων κυρίως σχετικές με τις καλές τέχνες και τον αθλητισμό. Εκτός των δεξιοτήτων αυτών πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με επικοινωνιακές ικανότητες ώστε να μπορούν εύκολα να μεταδώσουν αυτό που σκέφτονται και να το κατανοούν οι πελάτες, να έχουν ευχάριστη προσωπικότητα ώστε να μπορούν να παρακινήσουν τους πελάτες σε δράση και να ελέγχουν το σύνολο της δραστηριότητας. Σημαντικό συστατικό της προσωπικότητάς τους είναι η οξύνοια τους, μια και πρέπει να είναι ευερέθιστοι στα μηνύματα των πελατών ώστε να τα αποκωδικοποιούν χωρίς λάθη. Πρέπει να διακρίνονται από ταχύτητα αντίληψης, συνδυαστικότητα και οργανωτικό πνεύμα και να είναι ικανοί να λύνουν τα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν.⁴⁰

Είναι σαφές πως από την αποδοτικότητα των animateurs εξαρτάται η οικονομική άνοδος του ξενοδοχείου. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Λαλούμης ο

³⁹ Λαλούμης, σελ. 24

⁴⁰ Λαλούμης, σελ. 28

animateur πρέπει να είναι ένα άτομο δυναμικό, ένας άνθρωπος της έρευνας και της προσπάθειας για το καλύτερο. Αν ο animateur προτιμά στατικές καταστάσεις και δεν έχει διαμορφωμένες ανάγκες αυτοπραγμάτωσης, τότε δεν έχει τη δυνατότητα να κάνει καριέρα σε αυτό το επάγγελμα. Διότι στο club δεν κυριαρχούν οι γραφειοκρατικές διαδικασίες που εξυπηρετούν την αναξιοκρατία. Το club ζητά μόνιμα την αποτελεσματικότητα. Η πληρότητα του Club hotel εξαρτάται από την αποτελεσματικότητα της animation.⁴¹

Στη σύγχρονη εποχή για πολλούς ανθρώπους η άθληση αποτελεί μια διαδικασία δυσάρεστη όμως στα club hotels η αθλητική δραστηριότητα επιδιώκεται να είναι μια πράξη ελευθερίας, ώστε και ο πελάτης να απολαμβάνει τα θετικά που προσφέρει αυτή. Σε αυτή την περίπτωση οι πελάτες βιώνουν την επανασύνδεση με τη φύση και μέσω των δραστηριοτήτων που προγραμματίζουν οι animateurs γίνεται εντονότερη. Έτσι βελτιώνεται σταδιακά η φυσική κατάσταση των πελατών με συνακόλουθη την ψυχική ανάταση και αισιοδοξία, εφόσον μέσω του αθλητισμού απομακρύνουν την ψυχική πίεση.

Οι τακτικές που ακολουθούν οι animateurs για να παρακινήσουν τους πελάτες και να θεωρήσουν τις δραστηριότητες ως μία ευχάριστη και όχι επίπονη διαδικασία είναι ποικίλες. Προτιμότερη τακτική για την έναρξη των δραστηριοτήτων αποτελούν οι ασκήσεις με ή χωρίς τη συνοδεία μουσικής και χορού (που συνήθως δημιουργούν πιο ευχάριστο κλίμα). Διαμέσου των φυσικών ασκήσεων οι πελάτες προσαρμόζονται ομαλά στο πρόγραμμα των δραστηριοτήτων. Είναι κυρίως ασκήσεις γενικού χαρακτήρα και δεν έχουν το ρόλο προπαρασκευαστικού σταδίου για κάποιο άθλημα. Υπάρχει διαβάθμιση στην ένταση των ασκήσεων ανάλογα με το αν πραγματοποιούνται στην αρχή ή στο τέλος του προγράμματος. Αυτού του επιπέδου οι ασκήσεις προτιμώνται μια και είναι η καταλληλότερη διαδικασία για την αφύπνιση σώματος και πνεύματος και την προσαρμογή στην άθληση.

Άλλη μία τακτική είναι τα αγωνίσματα που έχουν συγκεκριμένους κανόνες και συγκεκριμένο στόχο. Με τα αγωνίσματα ουσιαστικά έρχεται στην επιφάνεια το αίσθημα του ατόμου για ικανοποίηση, υπεροχή και διάκριση, με αποτέλεσμα οι

⁴¹ Λαλούμης, σελ.30

πελάτες να προσπαθούν ακόμα περισσότερο για την καλύτερη επίδοσή τους. Προσαρμόζοντας οι animateurs τις αγωνιστικές δραστηριότητες στη φυσική κατάσταση των πελατών τους δημιουργούν τη μέγιστη δυνατή σωματική και ψυχική ένταση.

Τελευταία τακτική είναι τα παιχνίδια που μπορούν να πάρουν διάφορες μορφές. Οι animateurs μπορούν να συνδυάσουν αγωνίσματα με ψυχαγωγία, αυξημένης κινητικότητας ψυχαγωγικές δραστηριότητες (το παιχνίδι του χαμένου θησαυρού, χορός σε τραμπολίνο, κ.λπ.) είτε να σχεδιάσουν ένα αθλητικό παιχνίδι προσαρμοσμένο στις ανάγκες και τις επιθυμίες των πελατών. Προϋπόθεση για την επιτυχία των παιχνιδιών είναι να υπάρχουν τα περιθώρια πρωτοβουλίας και αυτενέργειας των πελατών.⁴²

Ωστόσο, η επιτυχία όλης της διαδικασίας και του προγράμματος των animateurs εξαρτάται από πληθώρα παραγόντων. Σημασία έχει η ποσότητα του αθλητικού έργου να είναι κατάλληλα ρυθμισμένη ως προς την ένταση και τη διάρκεια τους για να έχουν θετικά αποτελέσματα και να αποφευχθεί η εξάντληση και τα ατυχήματα. Από την οπτική των πελατών θα πρέπει να υπάρχει η καλή θέληση και το ενδιαφέρον πρωτίστως αλλά και η προσαρμογή τους στις αθλητικές τεχνικές.

Οι animateurs οφείλουν να παρέχουν θετική καθοδήγηση για την τεχνική του αθλήματος και να κατευθύνουν τους πελάτες στις σωστές κινήσεις. Ακόμη πρέπει να εξάπτουν την περιέργεια τους προτείνοντας αθλήματα και αθλητικά παιχνίδια που δεν είναι εύκολο να προσεγγίσουν στην καθημερινότητα τους, είτε λόγω του υψηλού κόστους τους είτε λόγω του ακριβού εξοπλισμού. Επιπλέον, οι αθλητικές δραστηριότητες θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στις δυνατότητες και τη μυϊκή δύναμη και των δύο φύλων και όχι να γίνεται οποιασδήποτε μορφής κοινωνική διάκριση.

⁴² Λαλούμης, σελ.71-73

Αθλητικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρο στα club hotels σημειώνονται στους ακόλουθους πίνακες (η διάκριση είναι βασισμένη στον τόπο που είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν)⁴³:

Χερσαία αθλήματα

<i>Ασκήσεις σουηδικής γυμναστικής</i>	<i>Γυμναστικές ασκήσεις με τη συνοδεία μουσικής (aerobic)</i>
<i>Ενόργανη γυμναστική</i>	<i>Εξειδικευμένες ασκήσεις για έντονη μυϊκή ανάπτυξη (body building, stretching)</i>
<i>Τροχάδην κάλυψη μεγάλων αποστάσεων (jockeying)</i>	<i>Γιόγκα</i>
<i>Τζούντο</i>	<i>Ποδήλατο</i>
<i>Ιππασία</i>	<i>Τοξοβολία</i>
<i>Αθλητισμός τσίρκου (σχοινοβασία, ακροβασία κ.λπ.)</i>	<i>Γκολφ</i>
<i>Επιτραπέζια αντισφαίριση (ring pong)</i>	<i>Τένις</i>
<i>Μπάσκετ</i>	<i>Ποδόσφαιρο</i>
<i>Προπόνηση αμερικάνικου ποδοσφαίρου (ragby)</i>	<i>Βόλεϊ</i>

Αθλήματα νερού

<i>Βόλεϊ στην παραλία (beach volley)</i>	<i>Υδατοσφαίριση (Polo)</i>
<i>Καταδύσεις (βουτιές) στην πισίνα</i>	<i>Ελεύθερες καταδύσεις στο θαλάσσιο βυθό</i>
<i>Καταδύσεις με εξοπλισμό δύτη στο θαλάσσιο βυθό</i>	<i>Σύγχρονη κολύμβηση</i>
<i>Θαλάσσιο σκι</i>	<i>Θαλάσσιο σκούτερ (jet ski)</i>
<i>Υδατοστεργείς βάρκες (kayak)</i>	<i>Ιστιοσανίδα (wind surf)</i>
<i>Ιστιοπλοΐα</i>	<i>Κωπηλασία</i>

⁴³ Λαλούμης, σελ. 83-84

Τα παραπάνω αθλήματα είναι δυνατόν να συνδυαστούν για να εγείρουν περισσότερο το ενδιαφέρον των πελατών. Τα αποτελέσματα είναι ανάλογα της άσκησης. Κάποια αποδίδουν εύκολα γρήγορα αποτελέσματα ενώ ορισμένα βελτιώνουν απλώς τη φυσική κατάσταση, άλλα προτιμώνται από το γυναικείο φύλο ενώ άλλα από το αρσενικό. Ορισμένα προσφέρονται για την ισχυροποίηση του οργανισμού ενώ άλλα καλλιεργούν και αναπτύσσουν τις διαπροσωπικές σχέσεις.

Σύμφωνα με τον Λαλούμη τα θεαματικά αθλήματα συνδυάζουν την αθλητική δράση με το ψυχαγωγικό στοιχείο της ευχάριστης απασχόλησης της όραση. Αποτελούν επομένως συνδυασμό της άθλησης με την ψυχαγωγία και μπορούν να έχουν έναν ειδικό ρόλο στην ξενοδοχειακή animation. Όταν οι πελάτες έχουν κουραστεί από έντονες δραστηριότητες της ξενοδοχειακής animation, τότε είναι ιδιαίτερα ευχάριστο να παρακολουθούν, χωρίς να συμμετέχουν κάποια θεαματική δραστηριότητα. Το αποτέλεσμα θα εξυπηρετήσει τρεις σκοπούς. Ξεκούραση, ψυχαγωγία και κάλυψη του χρόνου που είναι απαραίτητος για το διάλειμμα της δράσης των πελατών.⁴⁴

Σύμφωνα με όλα όσα αναφέρθηκαν δημιουργείται και οργανώνεται το πρόγραμμα των αθλητικών δραστηριοτήτων στα club hotels, το οποίο ενισχύεται με διάφορες ψυχαγωγικού περιεχομένου εκδηλώσεις συμπληρώνοντας ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα animation. Το προαιρετικό αυτό πρόγραμμα που διαμορφώνεται είναι δυνατόν να το ακολουθήσουν όλοι οι πελάτες υπό την καθοδήγηση και την προσοχή των animateurs με σκοπό βέβαια τη βελτίωση της σωματικής κατάστασης αλλά προπάντων της ψυχικής ισορροπίας των πελατών της ξενοδοχειακής μονάδας.

⁴⁴ Λαλούμης, σελ. 82

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ.

1. Αθλητικός τουρισμός στην Κρήτη

Νομός Χανίων

Η Κρήτη είναι ένα νησί με αμέτρητες φυσικές ομορφιές, που συνδυάζει με τον καλύτερο τρόπο το βουνό και τη θάλασσα. Οι εναλλαγές του τοπίου, οι γεωλογικές ιδιομορφίες και οι καλές κλιματολογικές συνθήκες καθιστούν την Κρήτη ένα ιδανικό μέρος για ποικίλες δραστηριότητες.

Οι επισκέπτες μπορούν να εξερευνήσουν τα πανέμορφα φαράγγια του νησιού και τα επιβλητικά βουνά των Λευκών Ορέων και του Ψηλορείτη, να επιχειρήσουν καταδύσεις στο βυθό της θάλασσας, να πετάξουν με αλεξίπτωτο πλαγιάς στον καθαρό κρητικό αέρα ή απλά να γνωρίσουν από κοντά την καθημερινή ζωή των ανθρώπων σε απομονωμένα χωριά απολαμβάνοντας την ηρεμία και το μεγαλείο της κρητικής υπαίθρου.

Πιο συγκεκριμένα μερικές από τις δραστηριότητες με τις οποίες μπορούν να ασχοληθούν οι επισκέπτες των Χανίων είναι οι εξής:

❖ Ορειβασία – Πεζοπορία

Στα Χανιά εκτός από τη θάλασσα και τις υποδομές που εξασφαλίζουν τα οργανωμένα θέρετρα, αξίζει να απολαύσει κανείς τις ομορφιές της υπαίθρου και του βουνού. Στο τοπίο με τις διαρκείς εναλλαγές του από τραχύ και έρημο σε καταπράσινο και ήμερο μπορεί κανείς να γνωρίσει τα βουνά και τα φαράγγια, να ανιχνεύσει την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής μέσα από τα αρχαιολογικά απομεινάρια, τα ιστορικά μοναστήρια, τις εκκλησίες και τους οικισμούς. Ο Ψηλορείτης, τα Λευκά Όρη και τα υπόλοιπα βουνά κρύβουν αμέτρητα μονοπάτια όλων των βαθμών δυσκολίας, ενώ τα φαράγγια που σχηματίζονται ανάμεσα τους αποτελούν μοναδική εμπειρία και πρόκληση για κάθε πεζοπόρο και ορειβάτη. Στην Κρήτη υπάρχει επίσης τμήμα του ευρωπαϊκού μονοπατιού E4 το οποίο διασχίζει μεγάλο μέρος του νησιού και έχει πολύ καλή σηματοδότηση. Ειδικότερα για την ορειβασία / αναρρίχηση, μερικές από τις περιοχές που προτείνονται είναι οι εξής:

■ Ορειβατικά Καταφύγια

Τα καταφύγια της Κρήτης, φιλόξενα και ζεστά βρίσκονται σαν τις αετοφωλιές σκαρφαλωμένα πάνω στα κακοτράχαλα βουνά. Απευθύνονται σε "ανήσυχους" περιπατητές και ταξιδιώτες. Για να τα επισκεφτεί κανείς θα πρέπει να έρθει σε επαφή με τους κατά τόπους ορειβατικούς συλλόγους, εκτός από το καταφύγιο Καλλέργη που βρίσκεται ανοιχτό από Απρίλιο έως Οκτώβριο. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να επισκεφτούν τα καταφύγια της Κρήτης, να γνωρίσουν έναν τρόπο ζωής δυναμικό και ασυμβίβαστο και να νιώσουν τις συγκινήσεις που προσφέρουν.

Τοποθεσίες που ενδείκνυνται είναι:

- Καταφύγιο Καλλέργη - Λευκά Όρη
- Καταφύγιο Κατσιβέλι - Σβουριχτής - Λευκά Όρη
- Καταφύγιο Βόλικά - Λευκά Όρη
- Καταφύγιο Ταύρης - Λευκά Όρη
- Καταφύγιο Τουμπωτός Πρίνος – Ψηλορείτης
- Καταφύγιο Πρίνος – Ασίτες - Ψηλορείτης
- Καταφύγιο Λιμνάκαρου - Όρος Δίκτυ
- Καταφύγιο Καλλέργη

Το καταφύγιο **Καλλέργη** είναι το "στολίδι" των Λευκών Ορέων. Πεζοπορία από Ομαλό 1.30 ώρα ή 5 χιλιόμετρα ανώμαλου αγροτικού δρόμου. Βρίσκεται πάνω από το φαράγγι της Σαμαριάς με μοναδική θέα στα Λευκά Όρη και είναι ανοιχτό από τον μήνα Απρίλιο μέχρι το τέλος του Οκτώβρη για να φιλοξενήσει πεζοπόρους και ανήσυχους ταξιδιώτες.

Τοποθετείται πάνω και δίπλα από τον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς και το οροπέδιο του Ομαλού. Το υψόμετρό του είναι 1.680 μέτρα και όσον αφορά στις κλίνες υπάρχουν 50 θέσεις για ορειβάτες και το καλοκαίρι για περισσότερους επισκέπτες. Κατασκευάστηκε το 1970.

Το καταφύγιο **Κατσιβέλι – Σβουριχτής** είναι ένα μικρό και γραφικό ορειβατικό καταφύγιο. Το καταφύγιο βρίσκεται είναι στο κέντρο των Λευκών Ορέων. Για να φτάσει κανείς στο καταφύγιο χρειάζονται 6 ώρες πεζοπορία από το καταφύγιο Καλλέργη και 7 ώρες από το Ξυλόσκαλο. Υπάρχει όμως εναλλακτική διαδρομή από την Ανώπολη Σφακίων σε 6 ώρες πεζοπορία, που όμως μπορεί να ελαχιστοποιηθεί εάν χρησιμοποιηθεί ο αγροτικός ορεινός δρόμος μέσω του οποίου μπορεί να προωθηθεί κανείς γρηγορότερα έτσι που να απαιτούνται μόνο 3 ώρες πεζοπορίας.

Η τοποθεσία του βρίσκεται στους πρόποδες της Σβουριχτής - Κεντρικά Λευκά Όρη και το υψόμετρο στο οποίο βρίσκεται είναι 1.970 μέτρα. Είναι δυνατόν να αποτελέσει εστία για 25 ορειβάτες. Κατασκευάστηκε το 1992.

Το Καταφύγιο **Βόλκα** βρίσκεται στο δυτικότερο κομμάτι της Κρήτης, πάνω από την αρχαία Φαλάσαρνα όπου απογειώνονται οι σύγχρονοι αιωροπτεριστές. Με τον αέρα να έρχεται "καθαρός" από τη θάλασσα και να αγγίζει συνέχεια την πλαγιά οι αιωροπτεριστές βρίσκονται να πετάνε πάνω από την αρχαία πόλη. Ο προσανατολισμός της πτήσης είναι δυτικός και η υψομετρική διαφορά είναι 150-200μ. Οι δυνατοί αέρηδες όμως είναι ικανοί να τους ανεβάσουν πολύ ψηλά.

Είναι από το ωραιότερα καταφύγια είναι το **Καταφύγιο Ταύρης**. Αν ο αέρας είναι ανατολικός ή αν έχει άπνοια, τότε αξίζει μία βόλτα πάνω από τα Ασκύφου. Ο μικρός αγροτικός δρόμος, που είναι 4 χλμ. από το χωριό, οδηγεί στην απογείωση που βρίσκεται στην κορυφή του βουνού. Το οροπέδιο ακόμη και με άπνοια βγάζει δυνατά θερμικά ικανά να κρατήσουν στον αέρα ώρες ολόκληρες. Η προσγείωση στο ορόπεδιο σίγουρα δεν θα είναι από τις πιο εύκολες που έχουν κάνει οι αθλητές. Η υψομετρική διαφορά είναι 450μ.

Άξιο αναφοράς αποτελεί το καταφύγιο **Τουμποτός Πρίνος**. Περίπου 50 χλμ. από τα Χανιά βρίσκεται η λίμνη του Κουρνά. Με βόρειο και βορειοανατολικό προσανατολισμό και υψομετρική διαφορά 550μ. είναι σίγουρα μια πτήση μοναδική. Οι πλαγιές γύρω από τη λίμνη βγάζουν δυνατά θερμικά, τέτοια που θα κάνουν την πτήση πολύωρη και ενδιαφέρουσα.

Πολυσύχναστο είναι και το καταφύγιο **Πρίνος**. Μόλις 7 χλμ. έξω από τα Χανιά βρίσκεται το χωριό του Βαρύπετρου. Από εκεί ξεκινά μικρός αγροτικός δρόμος που οδηγεί στην απογείωση, η οποία έχει υψομετρική διαφορά 150μ. Έχει βόρειο προσανατολισμό και η θέα είναι καταπληκτική μιας και πίσω βρίσκονται τα Λευκά Όρη και η λίμνη της Αγυιάς.

Το **Καταφύγιο Λιμνάκαρου** αποτελεί άλλη μία εντυπωσιακή επιλογή εξόρμησης. Στο κεντρικό και ανατολικό κομμάτι της Κρήτης στο χωριό Αβδού υπάρχει μία ακόμη πτήση Parapente. Η υψομετρική της διαφορά είναι 350μ. και ο προσανατολισμός της βόρειος. Το μικρό οροπέδιο γύρω από το χωριό προσφέρεται για όμορφες συγκινήσεις και για πτήσεις με ιδανική απογείωση και προσγείωση.

Το Ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων διαδρομών «**Μονοπάτι E4**», ξεκινά από τα Πυρηναία, διασχίζει ολόκληρη την οροσειρά των Άλπεων και μέσω της Γιουγκοσλαβίας φτάνει στην Φλώρινα απ' όπου ξεκινά το Ελληνικό κομμάτι. Διασχίζει ολόκληρη την Ελλάδα απ' όπου φτάνει στο Γύθειο και από εκεί νοητά στο Καστέλλι απ' όπου αρχίζει το E4 στην Κρήτη, φτάνοντας μέχρι την Ζάκρο όπου τελειώνει. Δίνει την δυνατότητα στους περιπατητές να γνωρίσουν την άγνωστη Κρητική φύση, μιας και περνά από παλιά μονοπάτια, οικισμούς, μοναστήρια και βέβαια τα ψηλά βουνά της Κρήτης.

Η χάραξη και η σηματοδότηση έγινε με πρωτοβουλία της Περιφέρειας Κρήτης, σε συνεργασία με τις κοινότητες των περιοχών όπου διασχίζει το E4 και όλους τους ορειβατικούς Συλλόγους της Κρήτης. Υπεύθυνος για όλο το έργο καθώς και την χαρτογράφηση του E4 στην Κρήτη είναι ο αρχιτέκτων-συγγραφέας και ορειβάτης Γιώργος Πετράκης.⁴⁵

Διαδρομές 1-10, Ν.Χανίων

Διαδρομές 11-20, Ν.Χανίων - Ν.Ρεθύμνου

Διαδρομές 21-30, Ν.Ρεθύμνου - Ν.Ηρακλείου

Διαδρομές 31-40, Ν.Ηρακλείου - Ν.Λασιθίου.

⁴⁵ Οι πληροφορίες του θέματος έχουν αντληθεί από τον Γιώργο Αντωνάκη, εκπαιδευτή ορειβασίας. Ακόμη πληροφορίες αντλήθηκαν και από το βιβλίο του Γ.Ν. Πετράκη για το E4 Κρήτης.

❖ Αλεξίπτωτο Πλαγιάς ή Παραπέντε στην Κρήτη

Το αλεξίπτωτο πλαγιάς, ή αλλιώς Parapente από τη γαλλική του σύνθετη ονομασία (para- από το parachute=αλεξίπτωτο και pente= πλαγιά) είναι ένα σπορ με αρκετούς υποστηρικτές. Στην Κρήτη λειτουργούν σχολές όπου μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να μάθουν τα μυστικά της πτήσης κάνοντας παράλληλα και πρακτική εξάσκηση. Επίσης υπάρχουν αρκετές πίστες όπου ο αρχάριος ή ο προχωρημένος έχει τη δυνατότητα να εξασκηθεί απολαμβάνοντας από ψηλά την κρητική φύση.

Τοποθεσίες Παραπέντε

- Αμμόλοφος Νέας Χώρας
- Οροπέδιο Ομαλού
- Φαλάσαρνα
- Οροπέδιο Ασκύφου
- Λίμνη Κουρνά
- Βαρύπετρο
- Αβδού
- Σταλίδα
- Καμινάκι

Ο **Αμμόλοφος Νέας Χώρας** βρίσκεται μέσα στην πόλη των Χανίων, μόλις 2 χλμ. από το κέντρο της πόλης. Έχει βόρειο προσανατολισμό και είναι ιδανικός για αρχάριους και για εκμάθηση. Υψομετρική διαφορά μόλις 10μ.

Μία από τις ομορφότερες πτήσεις στην Κρήτη μπορεί να πραγματοποιηθεί στο **οροπέδιο του Ομαλού**, 45 χλμ. από την πόλη των Χανίων. Η απογείωση βρίσκεται στο τέρμα του δρόμου για το καταφύγιο Καλλέργη, και ο προσανατολισμός της είναι βορειοδυτικός-δυτικός. Η απογείωση δεν είναι τόσο εύκολη, μιας και το έδαφος είναι πετρώδες, αλλά οι πτήσεις είναι μαγικές μιας και βρίσκονται δίπλα στο φαράγγι της Σαμαριάς και τον Γκίγκιλο. Η υψομετρική διαφορά είναι 640μ.

Στο δυτικότερο κομμάτι της Κρήτης, πάνω από την **αρχαία Φαλάσαρνα** απογειώνονται οι σύγχρονοι αιωροπτεριστές. Ο προσανατολισμός της πτήσης είναι δυτικός και η υψομετρική διαφορά είναι 150-200μ. Οι δυνατοί αέρηδες όμως είναι ικανοί να ανεβάσουν τους αιωροπτεριστές πολύ ψηλά.

Αν ο αέρας είναι ανατολικός ή αν έχει άπνοια, τότε αξίζει μία βόλτα πάνω από τα **Ασκούφου**. Ο μικρός αγροτικός δρόμος, που είναι 4 χλμ. από το χωριό, οδηγεί στην απογείωση που βρίσκεται στην κορυφή του βουνού. Το οροπέδιο ακόμη και με άπνοια βγάζει δυνατά θερμικά ικανά να κρατήσουν τους αιωροπτεριστές στον αέρα ώρες ολόκληρες. Η προσγείωση στο οροπέδιο σίγουρα δεν θα είναι από τις πιο εύκολες. Η υψομετρική διαφορά είναι 450μ.

Περίπου 50 χλμ. από τα Χανιά βρίσκεται η **λίμνη του Κουρνά**. Με βόρειο και βορειοανατολικό προσανατολισμό και υψομετρική διαφορά 550μ. είναι σίγουρα μια πτήση μοναδική. Οι πλαγιές γύρω από τη λίμνη βγάζουν δυνατά θερμικά, τέτοια που κάνουν την πτήση πολύωρη και ενδιαφέρουσα.

Μόλις 7 χλμ. έξω από τα Χανιά βρίσκεται το χωριό του **Βαρύπετρου**. Από εκεί ξεκινά μικρός αγροτικός δρόμος που οδηγεί στην απογείωση, η οποία έχει υψομετρική διαφορά 150μ. Έχει βόρειο προσανατολισμό και η θέα είναι καταπληκτική μιας και πίσω βρίσκονται τα Λευκά Όρη και η λίμνη της Αγιάς.

Στο κεντρικό και ανατολικό κομμάτι της Κρήτης στο χωριό **Αβδού** υπάρχει μία ακόμη πτήση Parapente. Η υψομετρική της διαφορά είναι 350μ. και ο προσανατολισμός της βόρειος. Το μικρό οροπέδιο γύρω από το χωριό προσφέρεται για όμορφες συγκινήσεις και για πτήσεις με ιδανική απογείωση και προσγείωση.

Η **Σταλίδα** είναι μία υπέροχη πλαγιά δίπλα στο δρόμο με βόρειο προσανατολισμό και βρίσκεται στο δρόμο των πιο τουριστικών περιοχών στην Κρήτη, στο δρόμο της Χερσονήσου και των Μαλίων. Η υψομετρική διαφορά μπορεί να είναι από 150 μέχρι 300 μέτρα. Η πρόσβαση είναι πολύ εύκολη μιας και το αυτοκίνητο φτάνει σχεδόν μέχρι την απογείωση.

Το **Καμινάκι** είναι μια περιοχή που συνδυάζει μοναδικές ομορφιές στο οροπέδιο του Λασιθίου. Μπορεί κανείς να περπατήσει, να κάνει cave-exploring στο Δικταίο Άντρο, που βρίσκεται κοντά, ακόμη και να πετάξει με parapente από το χωριό Καμινάκι. Βρίσκεται στο τέλος του οροπεδίου, έχει βόρειο προσανατολισμό και υψομετρική διαφορά 300μ. Υπάρχει ορεινός αγροτικός δρόμος που οδηγεί μέχρι την απογείωση, η οποία είναι καλή σχετικά.

❖ Ποδηλασία στην Κρήτη

Οι θαυμάσιοι επαρχιακοί δρόμοι, πνιγμένοι στο πράσινο και τα αρώματα των βοτάνων και των λουλουδιών, όχι απλώς προσφέρονται, αλλά μπορούν να εξασφαλίσουν καταπληκτικές εμπειρίες στο λάτρη του mountain bike. Ποδηλασία μπορεί να κάνει κανείς είτε οργανωμένα, συμμετέχοντας σε κάποια ομάδα με προγραμματισμένες εξορμήσεις, είτε μεμονωμένα νοικιάζοντας ποδήλατο και ακολουθώντας διαδρομές με οδηγό το ένστικτο και τη διάθεση για γνωριμία με την αυθεντική Κρήτη.

❖ Καταδύσεις στην Κρήτη

Οι επισκέπτες του νησιού έχουν κατά τη διάρκεια της παραμονής τους να δοκιμάσουν την εμπειρία των καταδύσεων στον υπέροχο υποθαλάσσιο κόσμο της Κρήτης. Ακόμα κι αν είναι κανείς αρχάριος, σε όλη την Κρήτη λειτουργούν κέντρα καταδύσεων που μυούν στα μυστικά της ασφαλούς κατάδυσης και συνοδεύουν σε απίστευτης ομορφιάς τοπία στο βυθό της θάλασσας, παρέχοντας παράλληλα και τον κατάλληλο εξοπλισμό.

❖ Ιστιοπλοΐα στην Κρήτη

Οι παραλίες της Κρήτης ενδείκνυνται για ένα ταξίδι με ιστιοπλοϊκό σκάφος μακριά από τον τουριστικό συρφετό. Στην Κρήτη υπάρχουν πολλά λιμάνια και αγκυροβόλια για όσους θελήσουν να έρθουν στο νησί μέσω θαλάσσης. Για τους υπόλοιπους υπάρχουν τόσο σχολές για εκμάθηση της ιστιοπλοϊκής τέχνης για αρχάριους και προχωρημένους, όσο και εταιρίες ενοικιάσεως σκαφών για κρουαζιέρες με αφετηρία το νησί.

❖ Αθλητικά κέντρα Νομού Χανίων

■ Στάδιο Χανίων

Το στάδιο κτίστηκε το 1936 και βρίσκεται στα Χανιά, στη δυτική Κρήτη, όπου μπορεί κανείς να φτάσει τόσο με πλοίο από τον Πειραιά όσο και αεροπορικώς. Το ίδιο το Εθνικό Στάδιο βρίσκεται κοντά στο κέντρο των Χανίων, στη νοτιοανατολική γωνία των ενετικών τειχών που περιβάλλουν την παλιά πόλη. Η απόσταση από την κεντρική Πλατεία 1866 ως το στάδιο καλύπτεται σε μόλις 5 λεπτά με τα πόδια. Η χωρητικότητα του σταδίου, φτάνει τους 3000 καθήμενους. Το ρεκόρ θεατών του σταδίου είναι 3.850 (ΟΦΗ - Ολυμπιακός, στις 2/2/1997).βΣτο στάδιο δεν αγωνίζεται καμία ομάδα επαγγελματικού πρωταθλήματος.

Το Εθνικό Στάδιο αποτελεί μέρος του Εθνικού Αθλητικού Κέντρου (ΕΑΚ) Χανίων. Κτίστηκε με δωρεά της Έλενας Βενιζέλου και είχε μέχρι πριν λίγα χρόνια μεγαλύτερη από τη σημερινή χωρητικότητα. Η κατεδάφιση όμως των περιμετρικών εξεδρών του σταδίου είχε ως αποτέλεσμα αυτό να χωράει πια περίπου 3.000 θεατές. Το Εθνικό Στάδιο είναι ο τόπος διεξαγωγής του ετήσιου διεθνούς meeting στίβου με την ονομασία Βενιζέλεια. Αξίζει τέλος να σημειωθεί πως έχουν προγραμματιστεί να

πραγματοποιηθούν έργα για τη συνολική βελτίωση των υποδομών του σταδίου. Το κόστος τους θα προσεγγίσει τα €11.000.000 και θα αφορούν κυρίως την ανακατασκευή των κερκίδων. Το στάδιο ανήκει στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

■ Κλειστό Γυμναστήριο Δήμου Χανίων (ΚΛΑΔΙΣΟΣ)

Το κλειστό Γυμναστήριο βρίσκεται στην περιοχή του ποταμού Κλαδισού στην Νέα Χώρα και σε απόσταση 2 (δυο) χιλιομέτρων από το κέντρο της πόλης των Χανίων. Είναι ένα έργο της Γ.Γ.Α. (προϋπολογισμού 5.000.000 €) και ολοκληρώθηκε το 2004 από την ανάδοχο εταιρεία ΑΚΤΕΡ ΑΤΕ. Είναι χωρητικότητας 2500 καθήμενων θεατών και εκπροσώπων του γραπτού και ηλεκτρονικού τύπου (2000 μόνιμες θέσεις και 500 πτυσσόμενες). Περιλαμβάνει μια κύρια αίθουσα αθλοπαιδιών και γυμναστικής (κεντρική σάλα) διαστάσεων 50X30X10μ. ύψος. Ο αγωνιστικός χώρος είναι από ξύλο (παρκέ), είναι σύμφωνο με τις προδιαγραφές της Γ.Γ.Α. και πληρεί όλες τις προϋποθέσεις.

Τα αθλήματα που μπορούν να φιλοξενηθούν για προπονήσεις και αγώνες είναι:

- ↳ Καλαθοσφαίριση
- ↳ Πετοσφαίριση
- ↳ Χειροσφαίριση
- ↳ Άρση βαρών
- ↳ Ρυθμική και Ενόργανη Γυμναστική κ.α.

Το κλειστό Γυμναστήριο περιλαμβάνει ακόμα μια βοηθητική αίθουσα προπόνηση αθλοπαιδιών, μια αίθουσα προπόνησης βαρέων αθλημάτων, αποδυτήρια (αθλητών, προπονητών και διαιτητών), δυο ειδικούς χώρους για φυσιοθεραπεία και σάουνα, γραφεία διοίκησης, κυλικεία, WC (κοινού και ΑΜΕΑ) και περιβάλλοντα χώρο. Διαθέτει επίσης κλιματισμό (θέρμανση - ψύξη), χώρο σεμιναρίων, αίθουσα VIP, αίθουσα Τύπου, ιατρείο - πρώτες βοήθειες και άνετο πάρκινγκ.

■ Εθνικό Ναυταθλητικό Κέντρο Χανίων

Το Εθνικό Ναυταθλητικό Κέντρο Χανίων ιδρύθηκε το 1984 και ανακατασκευάστηκε το 1989 δημιουργώντας ένα οργανωμένο Κέντρο με τρεις πισίνες 12,5, 25,μ. και 50μ. και καλύπτοντας τις ανάγκες όλου του Νομού Χανίων. Διοργανώνει διεθνούς φήμης αγώνες και φιλοξενεί καθημερινά περί τους χίλιους αθλητές και αθλήτριες στις εγκαταστάσεις του. Διαθέτει εξοπλισμένο γυμναστήριο

και αποδυτήρια για όλες τις πισίνες. Έχει εγκαταστάσεις ιστιοπλοΐας και στους κόλπους του αναπτύσσονται όλα τα αθλήματα που έχουν σχέση με το νερό όπως κλασική κολύμβηση, τεχνική κολύμβηση, συγχρονισμένη κολύμβηση, υδατοσφαίριση, καταδύσεις, ναυαγοσωστική, κλπ. Το Ε.Ν.Κ.Χ. είχε επιλεγεί για την προετοιμασία ομάδων που έλαβαν μέρος στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Στις εγκαταστάσεις του Εθνικό Ναυταθλητικό Κέντρου Χανίων δραστηριοποιείται ο Ναυτικός Όμιλος Χανίων.

■ Δημοτικό Ναυταθλητικό Κέντρο Σούδας

Το Δημοτικό Ναυταθλητικό Κέντρο Σούδας βρίσκεται στην παραλιμένα περιοχή του κόλπου Σούδας. Απέχει από το λιμάνι της Σούδας 1,2 χλμ. από τον Αερολιμένα Χανίων 10 χλμ. και από την Εθνική Οδό Χανίων - Ρεθύμνου 1,5 χλμ. Η κατασκευή του Δημοτικού Ναυταθλητικού Κέντρου Σούδας ολοκληρώθηκε το 1989. Το 2003 πραγματοποιήθηκαν σημαντικές εργασίες συντήρησης, βελτίωσης και επέκτασης των εγκαταστάσεων οι οποίες εντάχθηκαν στο πρόγραμμα «Ελλάδα 2004» της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, συνολικού προϋπολογισμού 1εκ. €. Το κέντρο έχει ενταχθεί στο δίκτυο προολυμπιακών προπονητήριων και έχει συμπεριληφθεί στον προπονητικό οδηγό των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Σήμερα το Δημοτικό Ναυταθλητικό Κέντρο Σούδας, που είναι ένα από τα ελάχιστα της χώρας και το μοναδικό στη Νότια Ελλάδα, αποτελεί ένα από τα πλέον σύγχρονα Ναυταθλητικά Κέντρα της Μεσογείου καθώς επίσης συγκαταλέγεται στα καλύτερα Ναυταθλητικά Κέντρα των Βαλκανίων.

Το υπήνεμο του κόλπου της Σούδας προσφέρει ιδανικές συνθήκες για την προπόνηση και την καλλιέργεια Ναυταθλητικών Αθλημάτων. Ο θαλάσσιος στίβος που δημιουργείται από τον όρμο της Σούδας, με ανέμους σταθερής κατεύθυνσης και μέτριας έντασης, με χαμηλό έως ανύπαρκτο κυματισμό είναι ιδανικός για την προπόνηση όλων των μικρών ιστιοπλοϊκών σκαφών.

Η Κωπηλασία, η Ιστιοπλοΐα, το Κανόε - Καγιάκ, το Τένις, η Ποδηλασία, το Tae Kwon Do, το Βόλεϊ είναι αθλήματα που ήδη δραστηριοποιούνται στους χώρους του Κέντρου. Παράλληλα υλοποιούνται προγράμματα μαζικού αθλητισμού για παιδιά και γυναίκες στην ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα που διαθέτει. Επίσης στο κέντρο προπονούνται οι μαθητές των τμημάτων αθλητικής διευκόλυνσης που λειτουργούν στο Γυμνάσιο και στο Ενιαίο Λύκειο Σούδας.

■ **Γήπεδο Αγίων Αποστόλων**

Το γήπεδο των Αγίων Αποστόλων είναι ποδοσφαιρικό γήπεδο όπου πραγματοποιούνται προπονήσεις και ποδοσφαιρικοί αγώνες, ενώ από τις ομάδες του Δήμου που το χρησιμοποιούν ως έδρα ενώ χρησιμοποιείται και από την «Ακαδημία Ποδοσφαίρου Νέας Κυδωνίας» για τις προπονητικές ανάγκες του συλλόγου.

■ Αθλητικός όμιλος ρακέτας αγίων αποστόλων

Ο λόγος για τον οποίο συμπεριλαμβάνουμε έναν αθλητικό όμιλο στις αθλητικές εγκαταστάσεις της πόλης είναι επειδή παρόλο που αναγνωρίζεται πλέον σαν άθλημα η ρακέτα και είναι καθορισμένη η τοποθεσία στην οποία διεξάγονται τοπικοί και πανελλαδικοί αγώνες, ακόμα δεν έχει αναγνωριστεί σαν επίσημη έδρα η τοποθεσία της παραλίας των Αγίων Αποστόλων του δήμου Νέας Κυδωνίας. Ο όμιλος ιδρύθηκε εν έτει 2000 και από τότε έχει καταφέρει να εγγράψει 200 ενεργά μέλη. Παρακάτω αναφέρεται το καταστατικό του ομίλου, το οποίο είναι άξιο αναφοράς για να παρατηρηθεί πως λειτουργεί ένας νέος όμιλος με ένα ιδιαίτερο άθλημα όπως τις ρακέτες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΒΑΣΕΙ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ

- i. Ίδρυση και λειτουργία από τον Όμιλο τμημάτων εκμάθησης του αθλήματος της Αντισφαίρισης ξυλορακετας και των λοιπών αναφορών με αυτήν αθλημάτων, των αθλοπαιδιών και λοιπών θαλάσσιων sports (θαλάσσιου σκι, ιστιοσανίδας, beach-volley κλπ).
- ii. Η οργάνωση αγώνων και η συμμετοχή του Ομίλου με αγώνες, κύπελλα και τοπικά περιφερειακά, πανελλήνια και διεθνή πρωταθλήματα καθώς και οποιουσδήποτε άλλους αγώνες σχετικούς με τα ως άνω προδιαγραφόμενα αθλήματα και αθλοπαιδιές.
- iii. Η προσπάθεια ιδρύσεως σχετικών αθλητικών υποδομών και εγκαταστάσεων για την διεξαγωγή του αθλήματος.
- iv. Η οργάνωση εκδηλώσεων με ηθικό, κοινωνικό και πολιτισμικό και αθλητικό περιεχόμενο, καθώς και η διοργάνωση εορτών, εκδρομών, κατασκηνώσεων κλπ.

Επίσης η ετήσια κοπή πρωτοχρονιάτικης πίτας.

- v. Η ανάπτυξη δεσμών συνεργασίας μεταξύ των πάσης φύσεως Αθλητικών Σωματείων, Ομοσπονδιών, Δημοσίων αρχών της Ημεδαπής και της Αλλοδαπής.
- vi. Η σύσταση επιτροπών από τα μέλη για την πραγμάτωση των σκοπών αυτών και η λήψη κάθε πρόσφορου μέσου για την πραγματοποίηση των ως άνω σκοπών του Ομίλου.

■ **Pistapark: Κέντρο Μηχανοκίνητου Αθλητισμού.**

Το Κέντρο Μηχανοκίνητου Αθλητισμού "PistaPark" διαθέτει υπερ-σύγχρονη πίστα, σχεδιασμένη και εγκεκριμένη από τη FIA και CIK το 2006, μήκους 1.100 μέτρων και πλάτους 8 - 10 μέτρων. Διαθέτει 5 δεξιές στροφές και 7 αριστερές και είναι πλήρως φωτιζόμενη. Διαθέτει πίστα CART, SUPERMOTO, MOTOCROSS καθώς και πίστα για τηλεκατευθυνόμενα αυτοκίνητα. Επίσης υπάρχει δυνατότητα να οδηγήσει κανείς αγωνιστικά αυτοκίνητα, rally, drift και άλλα. Επίσης οι πιο έμπειροι οδηγοί μπορούν να δοκιμάσουν τις ικανότητες τους σε χωμάτινο δρόμο.

Νομός Ρεθύμνης

■ Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Γάλλου Ρεθύμνης "ΠΑΥΛΟΣ Ι. ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗΣ"

Κατασκευάστηκε το 1992 και βρίσκεται στην περιοχή Γάλλου του Δήμου Ρεθύμνης (2,5 χλμ νότια) σε υψόμετρο 180μ. Έχει κατασκευαστεί με όλες τις τεχνικές προδιαγραφές που χαρακτηρίζουν ένα σύγχρονο στάδιο και έχει εγκριθεί από την Παγκόσμια (IAAF) και την Ευρωπαϊκή αθλητική ομοσπονδία (ΕΑΑ). Εγκαινιάστηκε το 1993 στα 16α ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΕΙΑ από τον τότε υπουργό Εναγγ. Μειμαράκη και από τότε οι αγώνες διεξάγονται εκεί. Το 2004 επιλέχθηκε από την ομάδα στίβου των Ηνωμένων Πολιτειών για το τελικό στάδιο της προετοιμασίας της εν' όψει των Ολυμπιακών αγώνων της Αθήνας.

Το ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΑΛΛΟΥ διαθέτει:

- ↳ Στίβο από ελαστικό τάπητα οχτώ (8) διαδρόμων 400 μέτρων, με διαδρομή Steeple
- ↳ Γήπεδο ρίψεων με φυσικό χλοοτάπητα
- ↳ Δύο (2) σκάμματα άλματος σε μήκος - τριπλούν
- ↳ Δύο (2) θέσεις άλματος σε ύψος και επί κοντώ
- ↳ Υπερσύγχρονη αίθουσα ενδυνάμωσης
- ↳ Ηλεκτροφωτισμό αγώνων
- ↳ Προθερμαντήριο με ελαστικό τάπητα
- ↳ Σκεπαστή κερκίδα χωρητικότητας 2.000 θέσεων με 4 εισόδους θεατών
- ↳ Σκεπαστή κερκίδα διακεκριμένων θέσεων με καθίσματα
- ↳ Αίθουσα δημοσιογραφικών θεωριών, 40 θέσεων, πλήρως εξοπλισμένη
- ↳ Θεωρεία οχτώ (8) θέσεων για κάμερες τηλεόρασης

■ Κλειστό Ρεθύμνου "Μελίνα Μερκούρη"

Κτίστηκε το 1992. Έδρα: Α.Γ.Ο.Ρεθύμνου (Α2 Κατηγορία). Το Δημοτικό Κλειστό Γυμναστήριο Ρεθύμνου φέρει το όνομα της αείμνηστης Μελίνας Μερκούρη. Έχει φιλοξενήσει την τελική φάση του Πανευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Παίδων (U16) του 2007. Με αφορμή τόσο τη διεξαγωγή αυτής της διοργάνωσης όσο και τη συμμετοχή του ΑΓΟΡ για πρώτη φορά στην Α1, έγιναν κάποια έργα αναβάθμισης

του γηπέδου το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 2007. Τα έργα αυτά περιελάμβαναν και την αύξηση της χωρητικότητας του γηπέδου κατά 500 περίπου θέσεις, με την τοποθέτηση νέων εξεδρών. Η χωρητικότητα του φτάνει τα 1.600 άτομα.

■ ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΣΟΧΩΡΑΣ

Οι πρώτοι αγώνες στο Ρέθυμνο γινόταν δίπλα στο Τσάρειο Νοσοκομείο (Σχ. Χωροφ/κης) στο χώρο που εγκαινιάστηκε στις 23/04/1900 και τα Α΄ Ρεθύμνια έγιναν εκεί το 1908. Αργότερα στην πλατεία Αβέρωφ (πλατεία Νομαρχίας) το 1925 - 1935. Στη συνέχεια οι ποδοσφαιρικοί συναντήσεις διεξάγονταν από το 1946 στο σημερινό γήπεδο της Σοχώρας όπου ήταν ο χώρος του στρατοπέδου. Το 1951 ο χώρος παραχωρήθηκε επίσημα από το Δήμο Ρεθύμνου στην Εφορία Εθνικού Γυμναστηρίου με συμβόλαιο που έγινε το 1952. Από τότε μέχρι το 1992, ήταν το Εθνικό Στάδιο Ρεθύμνου, όπου διεξάγονταν όλοι οι επίσημοι αγώνες.

■ Κολυμβητήριο Ρεθύμνου

Υπάρχει στην Θέση Αγ. Νικολάου από το 1968 και διαθέτει μια ανοιχτή πισίνα 50μ με 8 διαδρομές και μια κλειστή 25μ με 2 διαδρομές οι οποίες έχουν αλμυρό νερό.

Νομός Ηρακλείου

■ Παγκρήτιο στάδιο

Κτίστηκε το 2004 και η χωρητικότητά του φτάνει τους 26.240 θεατές (καθήμενοι). Ρεκόρ θεατών: 27.950 (Εργοτέλης - Ολυμπιακός, στις 20/2/2005).

Το κτίσιμο του Παγκρητίου Σταδίου θυμίζει το γιοφύρι της Άρτας. Η κατασκευή του ξεκίνησε σχεδόν 15 χρόνια πριν. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 ήταν η χρυσή ευκαιρία για το Παγκρήτιο, μιας ήταν μία από τις επιλογές της Οργανωτικής Επιτροπής προκειμένου να φιλοξενήσει αγώνες ποδοσφαίρου (πέντε προκριματικούς αγώνες ομίλων ανδρών και πέντε γυναικών, έναν προημιτελικό ανδρών και έναν ημιτελικό γυναικών).

Τα έργα άρχισαν και πάλι στα τέλη του 2001 και ολοκληρώθηκαν στις αρχές του 2004. Η αρχιτεκτονική μελέτη έγινε από το γραφείο "Βασ. Φλούδας και συνεργάτες", ενώ η κατασκευή από κοινοπραξία με επικεφαλής την J&P-ΑΒΑΞ και κόστος περίπου 50.000.000 €. Το Παγκρήτιο Στάδιο παραδόθηκε σε χρήση στις 31 Μαρτίου 2004, όταν φιλοξένησε τον φιλικό αγώνα των εθνικών ομάδων Ελλάδας και Ελβετίας.

Σημειώνεται ότι το στάδιο συμπληρώνεται από ένα βοηθητικό γήπεδο ποδοσφαίρου με στίβο, ενώ δίπλα στο Παγκρήτιο βρίσκεται το Κλειστό του Λίντο αλλά και ένα ανοιχτό κολυμβητήριο. Το αθλητικό συγκρότημα διαθέτει 700 θέσεις στάθμευσης.

Είναι σαφές ότι ο σχεδιασμός του σταδίου δε διεκδικεί βραβείο πρωτοτυπίας. Έχει χαρακτηριστεί, ειδικά από ξένους δημοσιογράφους, "παλιομοδίτικο" ή και "βαρετό". Δεν πρέπει όμως να λησμονηθεί το γεγονός ότι βασίζεται σε σχέδια της δεκαετίας του '80 και ότι αποτελεί ένα μεγάλο βήμα προόδου για τα δεδομένα της Κρήτης ή ακόμη και γενικά της Ελλάδας.

Το στάδιο ανήκει στην εταιρία Ολυμπιακά Ακίνητα, αλλά το διαχειρίζεται ο Δήμος Ηρακλείου.

■ Βαρδινογιάννειο Αθλητικό Κέντρο

Ένα από τα πιο σύγχρονα αθλητικά κέντρα της Ευρώπης, είναι το Βαρδινογιάνναιο Αθλητικό Κέντρο, που βρίσκεται στην περιοχή Σκαφιδάρα του Δήμου Γαζίου και καταλαμβάνει έκταση 50.000 τ.μ.

Το Αθλητικό Κέντρο έγινε με χρήματα της οικογένειας Βαρδινογιάννη. Είναι ιδιοκτησίας του Ερασιτέχνη ΟΦΗ, η διοίκηση του οποίου το έχει ενοικιάσει στην ΠΑΕ-ΟΦΗ για 99 χρόνια. Οι εργασίες ανέγερσης του ξεκίνησαν το 1988.

Σήμερα το Βαρδινογιάνναιο Αθλητικό Κέντρο διαθέτει 4 γήπεδα ποδοσφαίρου, τα οποία καθημερινά χρησιμοποιούνται από την μεγάλη ομάδα του ΟΦΗ. Επίσης εφόσον το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες κάνουν καθημερινά προπόνηση η ερασιτεχνική ομάδα του ΟΦΗ και τα τμήματα ακαδημίας ποδοσφαίρου. Εκτός από τους αγωνιστικούς χώρους, στο Βαρδινογιάνναιο Αθλητικό Κέντρο υπάρχουν και οι κτιριακές εγκαταστάσεις, οι οποίες είναι εξοπλισμένες με όλα τα σύγχρονα μέσα.

Στο ισόγειο, υπάρχουν τα αποδυτήρια για την μεγάλη ομάδα. Σε χώρο 40 τ.μ. υπάρχει ένα σύγχρονο φυσικοθεραπευτικό-εργομετρικό κέντρο που περιλαμβάνει Σάϊπεξ, υπέρηχο, διαδυναμικά ρεύματα, δεινόλουτρο, λέηζερ, ψυχρά και θερμά επιθέματα, διαθερμείες, πισίνα, σάουνα, ποδήλατο, απηνηδωτής καρδιάς, πιεσόμετρο, οξύμετρο για την μέτρηση των αυτιών και του οφθαλμών, μικρό χειρουργικό σετ.

Επίσης στο ισόγειο, βρίσκεται το μπαρ όπου μπορούν να καθίσουν οι επισκέπτες και όχι μόνο, ενώ υπάρχουν δύο γραφεία και αποδυτήρια για τους προπονητές της ομάδας μας.

Στο ανώγειο υπάρχει γυμναστήριο σε χώρο 60 τ.μ. που είναι πλήρως εξοπλισμένο με μηχανήματα τελευταίας τεχνολογίας. Ακόμη στο ανώγειο, υπάρχουν δύο σύγχρονα αποδυτήρια, αποδυτήριο για τους διαιτητές και τα γραφεία της ΠΑΕ-ΟΦΗ.

■ Γήπεδο ΟΦΗ "Θόδωρος Βαρδινογιάννης"

Το γήπεδο κτίστηκε το: 1951 (Τελευταία ανακατασκευή το 2001) και έχει χωρητικότητα 9.000 καθήμενων θεατών. Ρεκόρ θεατών: 12.391 (ΟΦΗ - Ολυμπιακός, στις 25/9/1988). Αποτελεί Έδρα του ΟΦΗ (Β' Εθνική).

Το γήπεδο μετονομάστηκε σε "Θόδωρος Βαρδινογιάννης", προς τιμή του ανθρώπου που σχεδόν ταυτίστηκε με τον ΟΦΗ. Το αρκετά παράξενο σχήμα των κερκίδων οφείλεται στην εξίσου αρκετά ασυνήθιστη ιστορία του γηπέδου. Ο χώρος που αυτό τώρα καταλαμβάνει ήταν παλαιότερα περιοχή νεκροταφείων (χριστιανικού, εβραϊκού και αρμενικού), που κατελήφθη σχεδόν "πραξικοπηματικά" από τον ΟΦΗ λίγο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ακόμη και σήμερα πίσω από την βόρεια εξέδρα βρίσκεται μέρος του εγκαταλελειμμένου πλέον νεκροταφείου των Αρμενίων.

Αν και οι εξέδρες παραμένουν οι ίδιες από το 1987 (όταν και κατασκευάστηκε η μισή βόρεια πλευρά), το ίδιο το γήπεδο έχει σήμερα διαφορετική εικόνα σε σχέση με πριν λίγα χρόνια. Καλύφθηκε ολόκληρο με πλαστικά καθίσματα (κάτι είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της χωρητικότητας από τις 10.500 στις 9.000) ενώ τα τελευταία έργα στα τέλη του 2001 περιλάμβαναν την ολική ανακατασκευή των χώρων κάτω από τις θύρες 4, 5 και 8 καθώς και την αντικατάσταση των στεγάστρων στις ίδιες θύρες. Φωτογραφίες του γηπέδου με τα παλαιά στέγαστρα: 1 2 3.

Το γήπεδο ήταν ένα από τα ολυμπιακά προπονητήρια για το 2004. Ο ΟΦΗ το εγκατέλειψε (μετακόμισε στο Παγκρήτιο) το 2005 αλλά επέστρεψε το 2009. Το γήπεδο ανήκει στον ερασιτέχνη ΟΦΗ.

■ Γήπεδο Μαλίων

Κόσμημα για τον αθλητικό κόσμο των Μαλίων αλλά και της ευρύτερης περιοχής, αποτελεί το Δημοτικό Γήπεδο με τις εργασίες ανακατασκευής του να βρίσκονται πλέον στο τελικό στάδιο.

Το σύνολο των εγκαταστάσεων άλλαξε πρόσωπο, από την τοποθέτηση νέου φυσικού χλοοτάπητα, μέχρι τους πάγκους, τις εξέδρες και τον περιβάλλοντα χώρο. Οι εγκαταστάσεις ομόρφυναν και έγιναν πιο χρηστικές παρέχοντας δυνατότητες για αύξηση της δυναμικής των αθλητικών υποδομών αλλά και τη δημιουργία καινούριων που θα βρουν ωφελημένους τόσο τον ΠΑΝΟΜ που χρησιμοποιεί το γήπεδο, όσο και τη νεολαία της περιοχής που θα έχει την ευκαιρία να διευρύνει τις αθλητικές της δραστηριότητες. Σε συνδυασμό με την ύπαρξη των γηπέδων μπάσκετ και τένις δίπλα στο γήπεδο δημιουργείται πλέον ένα αθλητικό κέντρο το οποίο θα διευρυνθεί ακόμα

περισσότερο όταν τοποθετηθεί κουλουάρ στίβου. Αυτό ωστόσο αφορά το μέλλον και προς το παρόν δεν υπάρχει χρονικός προσδιορισμός για την έναρξη των εργασιών.

Το κύριο βάρος της ανακατασκευής που συνολικά κόστισε 670.000 ευρώ και καλύφθηκε με ίδια κεφάλαια του δήμου δόθηκε στην αντικατάσταση του φυσικού χλοοτάπητα. Κατασκευάστηκε ειδική υπόβαση του αγωνιστικού χώρου, και δίκτυο άρδευσης και αποστράγγισης που θα επιτρέπει πλέον τη διεξαγωγή προπονήσεων και την τέλεση αγώνων χωρίς κανένα πρόβλημα. Επίσης κατασκευάστηκε νέα περίφραξη, εξωραΐστηκε ο περιβάλλοντας χώρος και δημιουργήθηκε υποδομή για τη μελλοντική εγκατάσταση δυο ιστών φωτισμού στο νότιο τμήμα του γηπέδου. Μετά τις εργασίες ανακατασκευής οι διαστάσεις του γηπέδου των Μαλίων είναι 64x104 ενώ έγιναν χωματουργικές εργασίες επίχωσης και ισοπέδωσης του χώρου. Τις επόμενες μέρες αναμένεται να τοποθετηθούν και 400 πλαστικά καθίσματα που θα ολοκληρώσουν την ανακατασκευή.

■ Κολυμβητήριο Λίντο

Νομός Λασιθίου

■ **Στάδιο Αγίου Νικολάου**

Εκτός από τις εργασίες στο ποδοσφαιρικό κομμάτι έχουν δημιουργηθεί, γήπεδο μπάσκετ και γήπεδο τένις. Η πρώτη φάση κόστισε 670.000 ευρώ και τα χρήματα διατέθηκαν αποκλειστικά από τον δήμο Μαλίων ενώ συνολικά το έργο που θα συνεχιστεί με την δημιουργία μιας καινούργιας εξέδρας, θα κοστίσει περίπου 1 εκ. ευρώ.

■ **Εθνικό κολυμβητήριο Αγ. Νικολάου**

■ Δημοτικό Γήπεδο Ιεράπετρας (Βουζουνεράκειο)

2. Αθλητικές διοργανώσεις στην Κρήτη

❖ Βενιζέλεια

Οι αγώνες στίβου "Βενιζέλεια" διεξήχθησαν για πρώτη φορά το 1936 στη μνήμη του εθνάρχη Ελευθερίου Βενιζέλου που γεννήθηκε στις Μουρνιές Χανίων. Το μήνυμα των αγώνων ήταν πάντοτε "Ειρήνη και Φιλία", στενά συνδεδεμένο με την διάθεση των Κρητικών να ζουν αρμονικά και φιλικά.

Ο τοπικός σύλλογος Α.Ο. Κύδων Χανίων αναλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της διοργάνωσης των αγώνων. Κατάφερε να προωθήσει, να βελτιώσει και να δυναμώσει το θεσμό με την πάροδο των χρόνων. Σήμερα, τα "Βενιζέλεια" είναι το πιο σημαντικό meeting στίβου στις Ελλάδα και είναι διεθνώς αναγνωρισμένο. Το 2000, μάλιστα, τα "Βενιζέλεια" ανακηρύχθηκαν κορυφαίο meeting της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Στίβου, σύμφωνα με την βαθμολογία της.

Τα αθλήματα που διεξάγονται κατά τα Βενιζέλεια είναι οι εξής:

- *Με διεθνή συμμετοχή*

ΤΡΙΠΛΟΥΝ

50 μέτρα

600 μέτρα

1000 μέτρα

BENIZELEIΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Σκυταλοδρομία 4X50

ΜΗΚΟΣ

ΣΦΑΙΡΑ

Σκυταλοδρομία 4X50

- *Μόνο ελληνική συμμετοχή*

ΜΗΚΟΣ

ΥΨΟΣ

400 εμπόδια

400 εμπόδια

ΑΚΟΝΤΙΟ

400 εμπόδια

100 μ.

ΤΡΙΠΛΟΥΝ

ΑΚΟΝΤΙΟ

110 εμπόδια

400 μ.

400 μ.

200 μ.

❖ **Βαρδινογιάννεια**

Τα «Βαρδινογιάννεια» αγώνες στίβου διεξήχθησαν για πρώτη φορά το 1985 στη μνήμη του μεγάλου Ρεθυμνιώτη ανθρώπου και πολιτικού Παύλου Βαρδινογιάννη και από τότε διεξάγονται κάθε χρόνο από την "ΕΝΩΣΗ ΑΤΡΟΜΗΤΟΥ ΡΕΘΥΜΝΙΑΚΟΥ", με τη συμπαράσταση και χορηγία του Υφυπουργείου Αθλητισμού και του Σ.Ε.Γ.Α.Σ.

Σταθμός στην ιστορία και εξέλιξη των αγώνων ήταν τα 9α ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΕΙΑ το 1993, που διεξήχθησαν στο νέο τότε Εθνικό Αθλητικό Κέντρο Γάλλου "ΠΑΥΛΟΣ Ι. ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗΣ", ένα στάδιο ολυμπιακών προδιαγραφών, που σωστά χαρακτηρίζεται "Στάδιο των ρεκόρ", αφού από το 1993 μέχρι και το 2007 στους συγκεκριμένους αγώνες έχουν επιτευχθεί είκοσι εννέα (29) Πανελλήνια ρεκόρ, 7 εθνικές επιδόσεις άλλων κρατών, 1 πανευρωπαϊκό ρεκόρ νέων και 1 παγκόσμιο ρεκόρ. Από τότε που οι αγώνες διεξάγονται στο στάδιο Γάλλου "ΠΑΥΛΟΣ Ι. ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗΣ" έχουν συμμετάσχει σε αυτούς όλοι οι μεγάλοι Έλληνες πρωταθλητές όπως Πατουλίδου, Θάνου, Μπακογιάννη, Τσιαμήτα, Ξάνθου, Βασδέκη, Βερούλη, Κόφφα, Κελεσίδου, Τσικούνα, Πιλάτου, Βόγγολη, Κοκλώνη, Καρασταμάτη Παπακώστας, Κουκοδήμος, Γκατσιούδης, Παυλακάκης, Αλεξόπουλος, Παναγιωτόπουλος, Παπούλιας, Τερζιάν, Μελέτογλου, Κεντέρης, Ιακωβάκης, Παπαδημητρίου, Πολυχρονίου, Θεοδορίδης, Γκαβέλας, Σαρρής, και αρκετοί γνωστοί ξένοι πρωταθλητές όπως : Zelezny -Zvereva- Surin - Bailey - Nazarova - Hemmings -

Marinova -Lebedeva -Hovorova -Fynes - Block - Dietzsch - Grasu - Ottey - Kasparkova -Dimitrova - Ajunwa - Cuevara -Opara- Parris - Paschke - Gerrtys - Riedel - Cardenas - Kimwetich - Camossi -Astapkovich- Schneider - Laynes - Toledo - Ogunkoya - Sossunov - Aliu -Collins-Moncur-Garcia A.- Hernandez- Sotomayor- Pedroso- Olsson- Garcia H.- Wellman- Ferguson- Nku- Mothersill- Dragila- Feofanova- Elisdottir- Cumba- Kuehl- Menendez- Bicet- Rivero- Harrisson- Byrd- Haughton- A.Johnson- Annus- Ziolkowski- Fazekas- Alenka- Alozie- Kotova- Sadova- Capel- Blackwood- Holm- Rybakov- Murofushi- Riedel- Eduard- Kapachiskaya- Hesko- Nesterenko- Samitova- Scott- Arnold- Oprea- Felix- Perry- Isinbayeva.

Το Δεκέμβριο του '99 η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Στίβου αξιολογώντας τις οργανωτικές προσπάθειες της E.A.P και την ποιοτική εξέλιξη του μίτινγκ κατέταξε τα ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΕΙΑ στην κατηγορία EAA PERMIT και το 2006 στην ανώτερη κατηγορία EAA PREMIUM, υλοποιώντας έτσι ένα ακόμα υψηλό στόχο των διοργανωτών.

Το 2008 η Παγκόσμια Αθλητική Ομοσπονδία Στίβου (IAAF) αποστέλει επιτροπή τεχνικών υπό την αιγίδα του κ. Diack (γιού του προέδρου της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας) για να αξιολογήσει την εκδήλωση αγωνιστικά και οργανωτικά και επίσης να αξιολογήσει την ποσοτική και ποιοτική παρουσία των φιλάθλων, ώστε από το 2009 να εντάξει την εκδήλωση στην κατηγορία των Grand Prix. Για τον λόγο αυτό και η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία στέλνει συμπληρωματικά δύο εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους (delegates) οι οποίοι θα ψηφίσουν γι' αυτή την επιλογή. Την ημέρα των αγώνων η καρδιά του Ευρωπαϊκού Στίβου και όχι μόνο, χτυπά στο Ρέθυμνο.

3. Αθλητικοί σύλλογοι στην Κρήτη.

Λόγω της ποικιλίας των αθλημάτων που απασχολούν τους κατοίκους των τεσσάρων νομών της Κρήτης είναι αναμενόμενο να έχει δημιουργηθεί πλήθος αθλητικών συλλόγων που οργανώνουν την αθλητική δραστηριότητα και συντονίζουν τοπικές αλλά και ευρύτερης εμβέλειας διοργανώσεις. Μερικοί από τους σημαντικότερους αθλητικούς συλλόγους της Κρήτης αποτελούν οι κάτωθι:

- ☞ Α.Ο. ΚΙΣΣΑΜΟΥ
- ☞ Α.Ο. ΚΥΔΩΝ ΧΑΝΙΩΝ
- ☞ Γ.Σ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
- ☞ ΟΚΑ ΑΡΚΑΔΙ ΡΕΘΥΜΝΟΥ
- ☞ ΕΝΩΣΗ ΑΤΡΟΜΗΤΟΥ ΡΕΘΥΜΝΙΑΚΟΥ (Ε.Α.Ρ.)
- ☞ Ο.Φ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
- ☞ Γ.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
- ☞ Γ.Ε. ΜΕΣΣΑΡΑΣ
- ☞ Σ. ΜΑΡΑΘΩΝΟΔΡΟΜΩΝ ΚΡΗΤΗΣ
- ☞ Ο.ΥΠΕΡΑΠΟΣΤΑΣΕΩΝ ΚΡΗΤΗ
- ☞ Α.Ο. ΛΑΣΗΘΙΟΥ
- ☞ Γ.Σ. ΛΙΒΥΚΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ
- ☞ ΣΗΤΕΙΑΚΟΣ Α.Ο.

Οι παραπάνω σύλλογοι με την πολυετή ιστορία τους διαμορφώνουν το αθλητικό σκηνικό και συνθέτουν την αθλητική δραστηριότητα της τοπικής κοινωνίας. Ο καθένας από αυτούς έχει διαγράψει τη δική του πορεία. Ενδεικτικά παρουσιάζεται συνοπτικά η ιστορία ορισμένων από τους σημαντικότερους από τους αθλητικούς συλλόγους, για τους οποίους έγινε αναφορά παραπάνω.

■ Α.Ο. ΚΥΔΩΝ Χανίων

Ο Α.Ο.ΚΥΔΩΝ ιδρύθηκε το 1949 και σήμερα καλλιεργεί τα εξής οκτώ αθλήματα :

Στίβος

Μπάσκετ

Βόλει

Ποδηλασία

Σκάκι

Άρση Βαρών

Ενόργανη & Ρυθμική Γυμναστική

Χάντμπολ

Σαράντα καθηγητές Φυσικής Αγωγής προπονούν 1.500 περίπου αγόρια και κορίτσια στα αγωνιστικά τμήματα και τις ακαδημίες του συλλόγου. Οι αθλητές του συλλόγου έχουν συμμετάσχει με τις Εθνικές ομάδες σε Ολυμπιάδες, Παγκόσμια και Πανευρωπαϊκά πρωταθλήματα, Μεσογειακούς αγώνες και Βαλκανιάδες.

Εκτός της έντονης αγωνιστικής δραστηριότητας στα τμήματά που λειτουργούν, ο σύλλογος διοργανώνει κάθε χρόνο διεθνείς αγώνες στους οποίους συμμετέχουν εκατοντάδες αθλητές και αθλήτριες υψηλού επιπέδου από δεκάδες χώρες του κόσμου και συγκεκριμένα:

1) Τα Βενιζέλεια στίβου, τα οποία αναδείχθηκαν η κορυφαία διοργάνωση στίβου της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας το 2000.

2) Τα Βενιζέλεια Ποδηλασίας

3) Τα Βενιζέλεια Άρσης Βαρών

4) Διεθνείς και Ελληνικές Σκακιστικές διοργανώσεις

Συνδιοργανωτές στις προσπάθειές αυτές ανάλογα με την διοργάνωση είναι:

- Το Υφυπουργείο Αθλητισμού,
- η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού,
- οι αντίστοιχες Ομοσπονδίες,
- η Νομαρχιακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση,
- ο ΕΟΤ,
- η Περιφέρεια Κρήτης,
- Το ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΚΚΑΛΗ

- Οι χορηγοί BLUE STAR FERRIES, ΟΤΕ, ΔΕΗ, ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ και δεκάδες τοπικές επιχειρήσεις.

Αυτό που είναι γεγονός αναμφισβήτητο είναι το στενό δέσιμο του Α.Ο.ΚΥΔΩΝ με την τοπική κοινωνία και τους φορείς της, αποτέλεσμα της συνεχούς δράσης του συλλόγου μας επί δεκαετίες στην πόλη των Χανίων.

■ ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ- Γ.Α.Σ. ΜΑΛΙΩΝ

Ο Αθλητικός Όμιλος Λασιθίου με 33 χρόνια αθλητικής πορείας βρίσκεται αυτή τη στιγμή στο καλύτερο σημείο αυτής της ιστορίας του. Τα τελευταία χρόνια έχει σημειώσει εκρηκτική άνοδο στην πανελλήνια κατάταξη των σωματείων του ΣΕΓΑΣ, με κορύφωση τα έτη 2008 και 2009 που βρέθηκε στην 25η και 26η θέση αντίστοιχα.

■ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (Γ.Ε.Η.)

Η Γυμναστική Ένωση Ηρακλείου (Γ.Ε.Η.) ιδρύθηκε το 1968 αρχικά με τμήματα Στίβου, Βόλεϊ και Μπάσκετ. Από το 1979 η Γ.Ε.Η. πρόσθεσε στα αθλήματα που καλλιεργούσε την Ξιφασκία, την οποία έχει αναδείξει με πολλές επιτυχίες. Από τότε μέχρι σήμερα, η Γ.Ε.Η. πρωταγωνιστεί σε κάθε αθλητική εκδήλωση στην Κρήτη, την οποία έχει επανειλημμένα εκπροσωπήσει επάξια σε Πανελλήνιες διοργανώσεις, ανώτερες κατηγορίες και εθνικά συγκροτήματα.

Η πιο μεγάλη όμως επιτυχία της Γ.Ε.Η. είναι ότι, παρά την έλλειψη αθλητικών ή άλλων ιδιόκτητων εγκαταστάσεων και με ανεπαρκή οικονομικά μέσα, σήμερα αθλούνται στα τμήματα της αρκετοί νέοι και νέες. Η Γ.Ε.Η. επιμένει να πιστεύει στην προσφορά του υγιούς αθλητισμού και γι' αυτό εξακολουθεί να προτείνει τη δική της θετική λύση: Συνεργασία οικογένειας – σχολείου – αθλητισμού για τη διαμόρφωση ανθρώπων με σωστή συμπεριφορά στη συλλογική προσπάθεια, με μόρφωση και διάθεση να αγωνιστούν για να κερδίσουν μια ευτυχισμένη ζωή.

Οικονομικά η Γ.Ε.Η. στηρίζεται από τις συνδρομές των μελών και αθλητών της, την ετήσια τακτική επιχορήγηση της Πολιτείας και τις έκτακτες εισροές χρημάτων από χορηγούς ή δραστηριότητες που οργανώνει.

**■ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ»
ΧΑΝΙΩΝ**

Ο Γ.Σ. "ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ" ιδρύθηκε από φίλους του κλασσικού αθλητισμού το 1976 με πρώτο τμήμα αυτό του στίβου. Οι άνθρωποι που εμπνεύστηκαν και πήραν την ιστορική απόφαση ήταν οι Κυτράκης Αντώνης και Μουντάκης Κώστας.

■ ΟΜΙΛΟΣ ΦΙΛΑΘΛΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (Ο.Φ.Η.)

Ο ΟΦΗ ιδρύθηκε το φθινόπωρο του 1925 στο Γυμναστήριο της οδού Ιδομενέως όπου συνυπήρχαν αθλητές στίβου, αρσιβαρίστες, παλαιστές καθώς και ποδοσφαιριστές.

Στο σπίτι, του μετέπειτα γιατρού, Μηνά Ζαμπόζη υπογράφηκε το καταστατικό ίδρυσης του Ο.Φ.Η. (Ομιλος Φιλιάθλων Ηρακλείου), που είχε σαν βάση τους προσκόπους του Ηρακλείου και τους τελειόφοιτους του Γυμνασίου Αρρένων της πόλης.

Το καταστατικό ανέφερε τις εξής δραστηριότητες:

Παντός είδους αθλητικές εκδηλώσεις

Ψυχαγωγία των μελών

Οργάνωση διαλέξεων, εκδρομών κλπ.

Πολλά από τα ιδρυτικά μέλη αλλά και στελέχη του ΟΦΗ συνήθιζαν να είναι και αθλητές της ομάδας, έτσι συντέλεσαν στο να δημιουργηθούν τμήματα ποδοσφαίρου, αθλοπαιδιών (στα 1928 είχε γυναικεία ομάδα βόλεϊ), στίβου, κολύμβησης και ποδηλατικό τμήμα.

Ο ΟΦΗ συνάντησε μεγάλη στήριξη από τους φιλάθλους κυρίως για της επιτυχίες του στο ποδόσφαιρο αλλά και στα άλλα αθλήματα και κυρίως στον κλασσικό αθλητισμό όπου στους Παγκρήτιους αγώνες είχε κυρίαρχη παρουσία. Η πορεία αυτή του ΟΦΗ βρήκε ανταπόκριση όχι μόνο στο Ηράκλειο αλλά και σε όλη την Κρήτη.

Κατά τη 15ετία 1925-1940 όταν και ο ΟΦΗ έκανε τα πρώτα του βήματα δεν υπάρχουν στοιχεία διότι και το ελληνικό ποδόσφαιρο βρισκόταν και αυτό στα πρώτα του βήματα παρ' όλα αυτά λέγεται από τους ανθρώπους της ομάδας ότι πρέπει να έδωσε σ' αυτή την προπολεμική 15ετία πάνω από 400 αγώνες και πως οι νικηφόροι ήταν πολλαπλάσιοι αυτών που έληξαν με ήττα.

Τη διετία 1986-88 ο ΟΦΗ αναδείχθηκε Κυπελλούχος Ελλάδος, δευτεράθλητης Ελλάδας και πανάξιος πρεσβευτής της Ελλάδας στην Ευρώπη.

■ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

Ο Αθλητικός Όμιλος Χανίων είναι αθλητικό ποδοσφαιρικό σωματείο της Χανίων και ιδρύθηκε το 1945. Έχει αγωνιστεί στο παρελθόν στη Β' και Γ' Εθνική ενώ από το 2000 μέχρι το 2010 αγωνιζόταν στο πρωτάθλημα της Δ' Εθνικής. Το 2010 κατάφερε να ανέβει στην Γ' Εθνική, κατακτώντας το πρωτάθλημα Δ' Εθνικής του 10ου ομίλου την σεζόν 2009-10.

■ ΟΜΙΛΟΣ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΗΣ ΧΑΝΙΩΝ

Ο Όμιλος Αντισφαίρισης Χανίων είναι ελληνικό αθλητικό σωματείο με κέντρο δραστηριοτήτων του τα Χανιά Κρήτης. Επίσημο έτος ίδρυσής του είναι το 1930. Διαθέτει τμήματα αντισφαίρισης, επιτραπέζιας αντισφαίρισης, καλαθοσφαίρισης, πετοσφαίρισης, χειροσφαίρισης και σκακιού.

■ ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

Ο Ναυτικός Όμιλος Χανίων είναι ένας αθλητικός σύλλογος με προσανατολισμό στα υδάτινα σπορ, με έδρα την πόλη των Χανίων στην Κρήτη. Ιδρύθηκε το 1933 και σήμερα διαθέτει τμήματα για επτά αθλήματα: κολύμβησης, συγχρονισμένης κολύμβησης, τεχνικής κολύμβησης, υδατοσφαίρισης, κανόε/καγιάκ,

ιστιοπλοΐας και υποβρύχιων αθλημάτων. Το 1992, με πρωτοβουλία του Κ. Μανιουδάκη, ιδρύθηκε τμήμα για παιδιά με ειδικές ανάγκες. Επιπλέον από το 1994, υπάρχει και τμήμα ναυαγοσωστικής. Πρόεδρος του ομίλου από το 2004 μέχρι σήμερα είναι ο Λεωνίδας Μπατάκης.

■ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ

Ο Αθλητικός Όμιλος Πλατανιά είναι Ελληνικός ποδοσφαιρικός σύλλογος τού Νομού Χανίων και συγκεκριμένα του Δήμου Πλατανιά ιδρύθηκε το 1931 και έδρα του είναι το ιστορικό χωριό Μάλεμε.

■ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΝΕΟΣ ΑΣΤΗΡ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Ο Αθλητικός Όμιλος Νέος Αστήρ Ρεθύμνου είναι ποδοσφαιρικό σωματείο με έδρα την Σοχώρα στο Ρέθυμνο της Κρήτης.

Την περίοδο 2006 - 2007 η ομάδα του Νέου Αστέρα Ρεθύμνου στέφτηκε πρωταθλήτρια του 10ου ομίλου της Δ΄ Εθνικής και κέρδισε τη συμμετοχή της, για πρώτη φορά, σε επαγγελματικό πρωτάθλημα, αγωνίστηκε στην Γ΄ Εθνική την περίοδο 2007 - 2009.

■ ΕΝΩΣΗ ΑΤΡΟΜΗΤΟΥ ΡΕΘΥΜΝΙΑΚΟΥ

Η Ένωση Ατρομήτου Ρεθυμνιακού είναι αθλητικός σύλλογος που ιδρύθηκε το 1983 και εδρεύει στο Ρέθυμνο.

■ ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Ο Ναυτικός Όμιλος Ρεθύμνου είναι αθλητικός σύλλογος με προσανατολισμό στα υδάτινα σπορ, με έδρα το Ρέθυμνο της Κρήτης. Ιδρύθηκε το 1963 ως φίλαθλο

σωματείο με σκοπό την ανάπτυξη των σωματικών και ψυχικών δυνάμεων και δεξιοτήτων των μελών του, με κύριο μέσο τα θαλάσσια αγωνίσματα. Σήμερα ο Ν.Ο. Ρεθύμνου διαθέτει τμήματα κολύμβησης και υδατοσφαίρισης.

■ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Ο Αθλητικός Γυμναστικός Όμιλος Ρεθύμνου (Α.Γ.Ο.Ρ.) ιδρύθηκε το 1965. Το 2008 μετονομάστηκε σε Ρέθυμνο BC για να μπορεί να προβάλλει το όνομα της πόλης του Ρεθύμνου.

Το τμήμα καλαθοσφαίρισης ιδρύθηκε το 1986 και έχοντας μόνιμα ανοδική πορεία το Σεπτέμβριο του 2007 κέρδισε το δικαίωμα (μετά από αδυναμία του Σπόρτιγκ να ανταποκριθείσε επίπεδο Α1) να αγωνιστεί για πρώτη φορά στο πρωτάθλημα της Α1 κατηγορίας του ΕΣΑΚΕ με έδρα το κλειστό γυμναστήριο του Ρεθύμνου.

Τη σεζόν 2007-2008 μετά από μια καλή χρονιά για νεοφώτιστη ομάδα στην Α1 σε 26 αγώνες σημείωσε 9 νίκες και 17 ήττες, με αξιόλογη επιτυχία εντός έδρας (7 νίκες και 6 ήττες) ισοβάθμησε στην 11η θέση με τον ΠΑΟΚ και τον Κολοσσό και έτσι δεν κατάφερε να διατηρηθεί στην Α1 κατηγορία, αφού κατατάχτηκε τελικά στη 13η θέση λόγω χειρότερης διαφοράς πόντων ανάμεσα στις 3 ομάδες. Κέρδισε όμως τις εντυπώσεις βάζοντας τα θεμέλια για μελλοντική καταξίωση στην Α1.

■ ΟΜΙΛΟΣ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΘΛΟΠΑΙΔΙΩΝ «ΗΡΑΚΛΕΙΟ»

Ο Όμιλος Αντισφαιρίσεως και Αθλοπαιδιών «Ηράκλειο» είναι ελληνικός αθλητικός σύλλογος που δραστηριοποιείται στο Ηράκλειο Κρήτης. Επίσημο έτος ίδρυσής του είναι το 1928 και χρώματά του το μπλε και το λευκό. Διατηρεί τμήματα αντισφαιρίσεως, καλαθοσφαίρισης και σκακιού.

■ ΠΑΝΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΑΤΣΑΛΕΝΙΟΥ

Ο Παναθητικός Όμιλος Ατσαλένιου Π.Ο.Α. ιδρύθηκε το 1951 από Μικρασιάτες πρόσφυγες οι οποίοι κατοικούσαν στο προάστιο του Ηρακλείου Κρήτης, Ατσαλένιο. Το 1964 ο Ατσαλένιος έκανε το μεγαλύτερο βήμα του αγωνιζόμενος στη Β' Εθνική. Το 2003 ιδρύθηκε Ανώνυμη Εταιρεία Λαϊκής Βάσης Π.Α.Ε. Π.Ο. Ατσαλένιου ενώ από το 2004 αγωνιζόταν στη Γ' Εθνική, ώσπου την σεζόν 2009-2010 τερμάτισε 14ος και υποβιβάστηκε στην Δ' Εθνική, και συγκεκριμένα στον 10ο Όμιλο.

■ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ

Ο Γ.Σ. Εργοτέλης είναι ένα ιστορικό αθλητικό σωματείο της πόλης του Ηρακλείου. Το όνομα της ομάδας προέρχεται από τον αρχαίο Κρητικό αθλητή Εργοτέλη, που στέφθηκε ολυμπιονίκης το 472 π.Χ.

Ο Εργοτέλης ιδρύθηκε στις 7 Αυγούστου 1929. Είναι η δεύτερη (χρονολογικά) ποδοσφαιρική ομάδα του Ηρακλείου (μετά τον ΟΦΗ) που έχει αντιπροσωπεύσει την πόλη στο πρωτάθλημα της Superleague. Η ομάδα αγωνιζόταν για αρκετά χρόνια στα τοπικά πρωταθλήματα του Νομού Ηρακλείου και στην Δ' Εθνική, αγωνιζόταν σποραδικά στην Γ' Εθνική αλλά και στην Β' Εθνική την σεζόν 1970-71. Το 2003 μετά από 32 χρόνια η ομάδα ανέβηκε ξανά στην Β' Εθνική και την αμέσως επόμενη σεζόν 2003-04 πετυχαίνει την άνοδο της για πρώτη φορά στην ιστορία της στην Superleague. Δεν καταφέρνει να κρατηθεί στην μεγάλη κατηγορία την επόμενη σεζόν το 2004-05 και επιστρέφει στην Β' Εθνική. Την σεζόν 2005-06 η ομάδα επιστρέφει άμεσα στην Superleague κατακτώντας το πρωτάθλημα της Β' Εθνικής. Ο Εργοτέλης τις τρεις τελευταίες σεζόν έχει καθιερωθεί στην κορυφαία κατηγορία του Ελληνικού ποδοσφαίρου κατακτώντας μάλιστα δύο φορές την 9η θέση τις σεζόν 2006-07 και τις σεζόν 2008-09 που είναι και η καλύτερη θέση στην ιστορία της ομάδας. Το 2009-2010 βγήκε στην 11η θέση με 36 βαθμούς.

■ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ

Ο Ολυμπιακός Χερσονήσου είναι Ελληνικός ποδοσφαιρικός σύλλογος της Κρήτης και συγκεκριμένα της πόλης της Χερσονήσου του Νομού Ηρακλείου και ιδρύθηκε το 1979.

■ ΟΜΙΛΟΣ ΦΙΛΑΘΛΩΝ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ

Ο Όμιλος Φιλάθλων Ιεράπετρας, γνωστός και ως Ο.Φ.Ι., είναι αθλητικός σύλλογος της Ιεράπετρας Κρήτης και ιδρύθηκε το 1970. Την περίοδο 2005-06 ο Ο.Φ.Ι. κατέκτησε το πρωτάθλημα της Δ' Εθνικής Κατηγορίας και για πρώτη φορά στην ιστορία του αγωνίστηκε στο πρωτάθλημα της Γ' Εθνικής Κατηγορίας. Είναι η παλαιότερη και ιστορικότερη ομάδα της Ιεράπετρας, και η μοναδική με συμμετοχή σε πρωτάθλημα επαγγελματικής κατηγορίας (Γ εθνική 2006-07). Η ίδρυση του Ο.Φ.Ι. το 1970 προήλθε από την ένωση των τότε δύο ομάδων της Ιεράπετρας της Θύελλας και του Διαγόρα. Στην δεκαετία του 1970, ο Ο.Φ.Ι. αγωνιζόμενος στο τότε Πανελλήνιο ερασιτεχνικό πρωτάθλημα, το οποίο ήταν η αμέσως επόμενη κατηγορία μετά τη Β' Εθνική και έχοντας στις τάξεις του μόνο ντόπιους παίκτες. Η έδρα του δε την εποχή εκείνη (το γήπεδο στη περιοχή Αλυκή Ιεράπετρας). Στις επόμενες δεκαετίες είχε πάντα πρωταγωνιστικό ρόλο αγωνιζόμενος συνήθως στο πρωτάθλημα Δ' Εθνικής.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο Αθλητικός Τουρισμός αποτελεί τον πλέον αναπτυσσόμενο κλάδο του τομέα που αφορά στον τουρισμό και ολοένα εξελίσσεται σε ποιότητα και διευρύνεται σχετικά με το αντικείμενο που εμπίπτει στα ενδιαφέροντα των αθλητών και των ενδιαφερόμενων θεατών και θαμώνων των club hotels.

Οι δραστηριότητες που ελκύουν τους επαγγελματίες αθλητές, τους ερασιτέχνες και τους εν δυνάμει – λάτρεις του αθλητισμού σταδιακά πληθαίνουν και γίνονται πιο προσιτές στο αντίστοιχο κοινό.

Η οργάνωση του κλάδου αυτού γίνεται συστηματικότερη με τη συνεργασία των αθλητικών και τουριστικών παραγόντων καθώς και τη διαρκώς αυξανόμενη εξέλιξη του ηλεκτρονικού τουρισμού που βοηθά στη γνωστοποίηση των αθλητικών συμβάντων και συνεκδοχικά στην αύξηση των τουριστών που θέλγονται από τον αθλητισμό.

Η σημασία του αθλητικού τουρισμού εστιάζεται στην ανυπολόγιστη προσφορά του στην ψυχαγωγία και την ηθική – πνευματική ανάταση του ατόμου. Τα θετικά αποτελέσματα συναντώνται σε κάθε τομέα της κοινωνικής και οικονομικής ζωής και καθιστούν επιβεβλημένη την απαίτηση για απαραίτητη προσοχή των αρμόδιων φορέων για την περαιτέρω ώθηση και πρόοδο του συγκεκριμένου κλάδου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ατσαλάκης Μιχάλης (σημειώσεις μαθημάτων – παραδόσεων)
- Beech John, Αθλητικός Τουρισμός: Μειονεκτήματα και Πλεονεκτήματα, περ. *Τουριστική*, τεύχος 231, Ιανουάριος 2010
- Γκουτζιούπας Γεώργιος, *Αθλητικός Τουρισμός – Δεδομένα και ζητούμενα στην ελληνική πραγματικότητα 2003-2006*
- Λαλούμης, *Ψυχαγωγία και Άθληση πελατών Ξενοδοχείων*
- Λύτρας Περικλής, *Η κοινωνία της Αναψυχής*
- Παπανίκος Γρηγόρης, *Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι Επιπτώσεις στον Ελληνικό Τουρισμό*

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

www.patris.gr

www.stadia.gr

www.creta-info.gr

www.anatolh.com

www.crete.toyrnet.gr

www.agorapress.gr

www.chania.gr

www.rethimno.gr

www.cretanews.com

www.e-telescope.gr

www.chania-citizen-guide.gr

www.dimosagn.gr

www.sport-tourism.com

www.portal.kathimerini.gr

www.aoxania.gr

www.venizelia.gr

www.ear-athletics.com